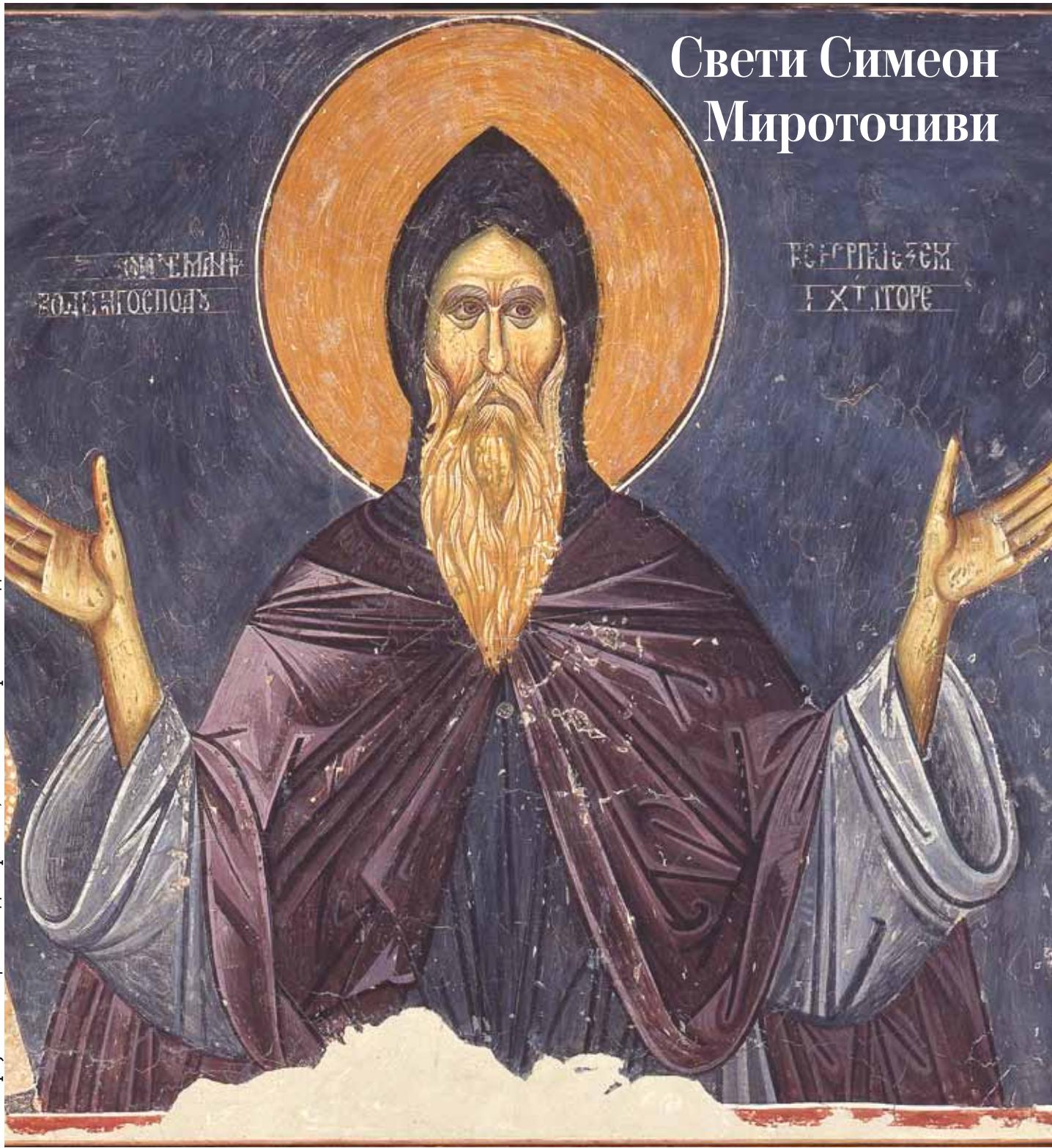

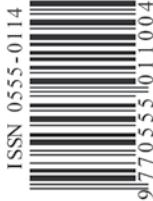
ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Свети Симеон Мироточиви

Број 1175 | Цена 90 динара | 2,5 KM | 1. март 2016. године

ISSN 0555-0114

У овом броју:
| Заједничка изјава Папе Фрање и Патријарха Кирила | Не смео да дозволимо
укидање веронауке | Ова влада нема одговорност према будућности | Зашто нам
је потребна веронаука | Живот и рад Епископа Николаја | Манастир Хозева
у Палестини | Степинац не треба да буде светитељ | Верска настава
и грађанско васпитање | Изазови моралног биопобољшања |

Његова Светост Патријарх српски Иринеј у Епархији канадској

У Киченеру

Годишња скупштина Епархије канадске

Потврда јединства и оданости Мајци Цркви

Патријарх српски Иринеј боравио је од 2. до 19. фебруара 2016. године у трећој канонској посети Епархији канадској у својству администратора ове богоспасаване Епархије.

Св. Тријерарха у Милтону

У Винипегу

У Калгарију

Током седамнаест молитвених и радних дана у Епархији канадској Првојерарх Српски и администратор ове Епархије одржао је редовну годишњу Скупштину Епархије канадске и посетио црквено-школске општине: Гвелф, Ватерлу, Ричмонд Хил, Киченер, Отаву, Видби, Винипег, Калгари, Торонто и Оквил. У пратњи Патријарха Српског налазио се протођакон Дамјан Божић. Његову Светост Патријарха Иринеја величанствено је дочекало мноштво верника који су пристизали да виде и целивају десницу Патријарха

Иринеја из свих крајева Америке и Канаде, а свештеници и свештеномонаси, представници и

делегати свих парохија и црквено-школских општина подручне Епархије канадске, сабрани на 34. годишњој скупштини (5–6. фебруара 2016), у епархијској резиденцији – манастиру Светог Преображења Господњег у Милтону, донели су резолуцију којом су и овом приликом изразили своју пуну оданост, љубав и поштовање пуноћи Српске Православне Цркве оличене у отаџбинским архијерејима Српске Православне Цркве у отаџбини и расејању, члановима Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве.

У Ричмонд Хилу

У Калгарију

У Гвелфу

ПРАВОСЛАВЉЕ 1175

2
Активности Патријарха

4
Заједничка изјава Папе
римскога Фрање и Патријарха
московског и све Русије Кирила

8
Поводи: реаговања на Вербићев
обрачун са веронауком
Славица Лазић

12
Свјетлост свијету
Ђакон Бранислав Рајковић

15
Не сипа се ново вино
у мехове старе (Мт. 9, 17)
Предраг Драгутиновић

16
Живот и рад Епископа Николаја
(4. део)
Радован Бијовић

18
**Разговор са пуковником
С. Карапанцином**
Корачајмо спасоносним путем
отаца и праотаца
Разговор водио гр Александар Раковић

22
Манастир Хозева у Палестини
Превод са ћицој: Еу. Фојије

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом
Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ
Митрополит црногорско-приморски да Амфилохије

Главни и одговорни уредник
Презвитељ др Александар Ђаковић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крутиковић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Лектор и коректор
Борђе Остојић

Чланови редакције
Презвитељ др Оливер Суботић,
Сања Љубардић, Славица Лазић

**Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар
и август двојрој.** Годишња претплата за нашу земљу је 1700
динара, популарнија 850. Појединачни примерак 90 динара.
Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске
Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

24
Степинац не треба
да буде светитељ. И тачка.

26
Топлички устанак (4. део)
Сведочење америчког новинара
Антоније Ђурић

28
„Уместо свеће за покој душе“
Александра Марковић Новаков

30
Верска настава
и грађанско вaspitaњe
– између сукоба и сарадње
Владимир Марјановић

32
Изазови моралног
биопобољшања
Дејан Пејовић

34
(Не)култура свакодневице
Саша Велимир

37
Проти Живану М. Маринковићу
Монах Игњаће Марковић

38
Свет књиге

40
Наука, уметност, култура...

43
Кроз хришћански свет

44
Из живота Цркве

На насловној страни:
**Св. Симеон Мироточиви, фреска
из Богородице Љевишка (14. в.)**
Фото: Ђакон Драган С. Танасијевић

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени
редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови
и прилоги објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прештампавање, копирање,
умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова
ових новина или чланака објављених у њима забранено је и
представља повреду ауторског права и кривично дело.

Графичка припрема, слог и прелом: Срећко Петровић
Штампа: „Политика“ А. д.

Дистрибутор: „Polydor“ д.о.о.
Ломница 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
телеф/факс: 032/717-322, 011/2461-138

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)

**ISSN 0555-0114 = Православље
COBISS.SR-ID 16399106**

**Православље се штампа уз помоћ Управе
за сарадњу с Црквама и верским заједницама**

**Православље
Исламске Републике Србије**
Графичка припрема овог, 1175. броја Православља, завршена је
у среду, 24. фебруара 2016. године у 10.00 часова, када је
у штампу предат овај број новина Српске Патријаршије.

Заједничка изјава Папе Фрање и Патријарха Кирила

Заједничка изјава Папе римскога Фрање и Патријарха московског и све Русије Кирила

Документ примљен у закључку сусрета Његове Светости Папе римскога Фрање и Његове Светости Патријарха московског и све Русије Кирила,
одржаног 12. фебруара 2016. године у Хавани (Куба)

„Благодат Господа нашега Исуса Христа и љубав Бога и Оца и заједница Светога Духа да буде са свима вама!“ (2. Кор. 13, 13).

1. По воли Бога и Оца, од Којег исходи сваки дар, у име Господа нашега Исуса Христа, садејством Светога Духа Утешитеља, ми, Франциск (Фрања), Папа римски, и Кирил, Патријарх московски и све Русије, сусрели смо се данас у Хавани. Ми узносимо благодарност Богу, у Тројици слављеном, за овај сусрет, први у историји.

Сусрели смо се са радошћу као браћа по хришћанској вери која су се састала како би разговарала усмено, лицем к лицу (2. Јн. 12), од срца срцу, и расправљала о узајамним односима међу Црквама, о најушним проблемима наше пастве и о перспективи развоја људске цивилизације.

2. Наш братски сусрет се десио на Куби, на раскрсници путева између Севера и Југа, Запада и Истока. Са овог острва – а оно је симбол нада „Новога света“ и драматичних догађаја историје 20. века – ми упућујемо своју реч свим народима Латинске Америке и других континената.

Радујемо се што се данас овде динамично развија хришћанска вера. Моћни верски потенцијал Латинске Америке и њене вишевековне хришћанске традиције које се остварују у животном искуству милионâ људи представљају залог велике будућности овог региона.

3. Сусревши се на месту удаљеном од стarih спорова „Старога

света“, ми особито снажно осећамо неопходност заједничких напора католика и православних, позваних да „са кротошћу и страхом“ дају свету *одговор о нашој нади* (1. Пт. 3, 15).

4. Благодаримо Богу за дарове које смо добили јављањем Јединороднога Сина Његова у свету. Ми баштинимо заједничко духовно Предање првог хиљадугодишта историје хришћанства. Сведоци тога Предања јесу Пресвета Мати Божја, Дјева Марија, и свети које поштујемо. Међу њима се налазе и безбројни мученици који су посведочили своју верност Христу и постали „семе хришћанства“.

5. И поред заједничког Предања првих десет векова, католици и православни су током већ скоро хиљаду година лишени међусобног општења у Евхаристији. Раздељени смо због рана нанетих у сукобима и далеке и недавне прошлости. Исто тако, раздељени смо и због разлика, наслеђених од наших претходника, у схватању и тумачењу наше вере у Бога, Једног у Трима Лицима – Оца, Сина и Духа Светога. Тугујемо због губитка јединства, што је последица људске слабости и греховности, а до тога губитка је дошло против воље Христа Спаситеља, исказане у Његовој првовештеничкој молитви: „Да сви једно буду, као Ти, Оче, што си у

мени и ја у Теби, да и они у нама једно буду“ (Јн. 17, 21).

6. Свесни многоbroјних препрака које треба савладати, ми се надамо да ће наш сусрет дати допринос делу достизања онога богозаповеђеног јединства за које се молио Христос. Нека наш сусрет надахне хришћане читавог света да са новом ревношћу призивају Христа у молитви за пуно јединство свих ученика Његових! Нека у свету који од нас не очекује само речи него и дела наш сусрет постане знак наде за све људе добре воље!

7. У решености да предузмемо све што је неопходно како бисмо превазишли несугласице које смо наследили из историје, ми жељимо да удружимо своје напоре ради сведочења о Јеванђељу Христовом и о заједничком наслеђу Цркве првог миленијума тако што ћемо заједно одговарати на изазове савременог света. Православни и католици су дужни да науче да пружају једногласно сведочење истине у областима у којима је то могуће и нужно. Људска цивилизација је ушла у период епохалних промена. Хришћанска савест и пастирска одговорност не дозвољавају нам да останемо равнодушни пред изазовима који изискују заједнички одговор.

8. Наш поглед је управљен пре свега према оним крајевима све-

Фото: спц.срб

та у којима су хришћани изложени прогонима. У многим земљама Блиског Истока и Северне Африке истребљују се читаве породице, села и градови наше браће и сестара у Христу. Њихови храмови су осуђени на варварско разарање и плачкање, светиње на скрнављење, а споменици културе на уништење. У Сирији, Ираку и другим земљама Блиског Истока са болом у души посматрамо масовни егзодус хришћана из земље у којој је почело ширење наше вере и где су хришћани живели од апостолских времена заједно са другим верским заједницама.

9. Позивамо међународну заједницу да без одлагања учини све да се спречи даљи изгон хришћана са Блиског Истока. Подижући свој глас у одбрану прогоњених хришћана, ми саосећамо и са патњама присталицâ других верских традиција, жртава грађанског рата, хаоса и терористичког насиља.

10. У Сирији и у Ираку то насиље је однело хиљаде живота, а милионе људи оставило без крова над главом и без средстава за живот. Позивамо светску заједницу да обједини напоре како би

престало насиље и тероризам и да истовремено помогне да се путем дијалога дође до што скоријег остварења грађанског мира. Напаћеном народу и многобројним избеглицама у суседним земљама неопходна је хуманитарна помоћ најширих размера.

Молимо све оне који могу да утичу на судбину свих отетих, у том броју и митрополита алепских Павла и Јована Ибрахима, киднапованих у априлу 2013. године, да учине све што треба за њихово што скорије ослобођење.

11. Узносимо молитве Христу, Спаситељу света, да на тлу Блиског Истока успостави мир који је „дело правде“ (Ис. 32, 17), да учврсти братску коегзистенцију међу различитим народима, Црквама и религијама које онде живе, да избеглицама омогући повратак у њихове домове и да рањенима подари исцељење, а душама невино изгинулих упокојење.

Свим странама за које се може испоставити да су увучене у конфликте упућујемо свесрдни апел да покажу добру вољу и седну за преговарачки сто. У исто време,

неопходно је да међународна заједница употреби све могуће напоре да помоћу заједничких, координираних акција онемогући тероризам. Све земље укључене у борбу против тероризма позивамо да дејствују одговорно и уравнотежено. Све хришћане и све који верују у Бога, позивамо на што усрднију молитву Творцу и Промислитељу света да Он сачува Своју творевину од уништења и да не допусти нови светски рат. Да би се постигао стабилан и трајан мир, најушно су потребни напори усмерени на повратак заједничким вредностима које нас обједињују, а које су утемељене на Јеванђељу Господа нашега Исуса Христа.

12. Клањамо се храбrosti оних који по цену сопственог живота сведоче о истини Јеванђеља, бирајући радије смрт него одрицање од Христа. Верујемо да мученици нашега времена, који потичу из различитих Цркава, или су уједињени заједничким страдањем, представљају залог јединства хришћана. Вама који страдате за Христа упућује своју реч Његов апостол: „Љубљени! ... ➤

Радујте се што учествујете у страдањима Христовим, да бисте се и у откривењу славе Његове радовали и веселили“ (1. Пт. 4, 12–13).

13. У наше немирно доба неопходан је међуверски дијалог. Разлике у схватању верских истине не смеју да спречавају људе различитих вера да живе у миру и слози. У садашњим условима верски лидери имају посебну одговорност за васпитавање своје пастве у духу поштовања према убеђењима оних који припадају другим верским традицијама. Апсолутно су неприхватљиви покушаји да се злочиначки поступци оправдавају верским паролама. Ниједан злочин се не може вршити у име Божје, „јер Бог није Бог нереда него мира“ (1. Кор. 14, 33).

14. Сведочећи о великој вредности верске слободе, ми узносимо благодарење Богу за небивали препород хришћанске вере до којег је данас дошло у Русији и многим земљама Источне Европе, где су десетијама владали атеистички режими. Данас су окови милитантног атеизма забачени и у многим крајевима хришћани могу слободно да исповедају своју веру. За четврт века ту је подигнуто на десетине хиљада нових храмова и отворено на стотине манастира и богословских школа. Хришћанске заједнице развијају богату добротворну и социјалну делатност пружајући различите видове помоћи људима у невољи. Православни и католици неретко раде раме уз раме. Они заступају заједничке духовне основе људског живљења у заједништву сведочећи о јеванђелским вредностима.

15. У исто време нашу забринутост изазива ситуација у многим земљама где су хришћани све чешће суочени са ограничавањем верске слободе и права да сведоче о својим убеђењима и да живе у складу са њима. Особито видимо да претварање неких земаља у секуларизована друштва, којима је туђе свако сећање на Бога и његову истину, повлачи за собом

озбиљну опасност за верску слободу. Узнемирени смо због садашњег ограничавања правâ хришћана, а могли бисмо говорити и о њиховој дискриминацији у приликама када неке политичке снаге, вођене идеологијом секуларизма, веома често агресивног, теже да их истисну на маргине друштвеног живота.

16. Процес европске интеграције, започет после векова крвавих сукоба, многи су прихватили са надом као залог мира и безбедности. Али ми у исто време позивамо на опрез према таквој интеграцији која не уважава верски идентитет. Ми признајемо допринос других религија нашој цивилизацији, али смо убеђени да Европа мора да остане верна својим хришћанским коренима. Позивамо хришћане Западне и Источне Европе да се уједине ради заједничког сведочења о Христу и Јеванђељу да би Европа сачувала своју душу, обликовану двехиљадугодишњом хришћанском традицијом.

17. Наш поглед је упућен људима који се налазе у тешком стању и живе у условима крајње нужде и сиромаштва док материјална богатства човечанства расту. Ми не можемо да останемо равнодушни према судбини милионâ миграната и избеглица који куцају на врата богатих земаља. Без обзира потрошачки менталитет, карактеристичан за неке од најразвијенијих држава, убрзано троши ресурсе наше планете. Растућа неједнакост у расподели земаљских добара појачава осећање неправедности система међународних односа који се намеће.

18. Хришћанске Цркве су позване да бране захтеве правичности, поштовања према традицијама народâ и делотворне солидарности са свима који страдају. Ми хришћани не смејмо заборавити да „што је лудо пред светом оно изабра Бог да посрами мудре; и што је слабо пред светом оно изабра Бог да посрами јаке; и што је неплеменито пред светом и понижено изабра Бог, и оно што је

ништавно, да уништи оно што јесте, да се не похвали ниједно тело пред Богом“ (1. Кор. 1, 27–29).

19. Породица је природно средиште живота човека и друштва. Ми смо забринути због кризе породице у многим земљама. Православни и католици заступају један те исти став о породици и осећају се позванима да сведоче о породици кајту ка светости који открива међусобну верност супружникâ, њихову спремност да рађају и васпитавају децу, солидарност међу поколењима и поштовање према слабима.

20. Породица је утемељена на браку као акту слободне и верне љубави између мушкарца и жене. Љубав учвршћује њихову заједницу и учи их да прихватају једно друго као дар. Брак је школа љубави и верности. Ми жалимо што се сада неке друге форме заједничког живљења изједначавају са браком као заједницом, а библијском традицијом освећене представе о очинству и материнству као посебном призывању мушкарца и жене у браку потискују се из друштвене свести.

21. Позивамо све и сваког да поштује човеково неотуђиво право на живот. Милионима зачете деце ускраћена је и сама могућност да се роде. Глас крви нерођене деце вайје ка Богу (Пост. 4, 10).

Ширење такозване еутаназије доводи до тога да престарели и болесни почињу да се осећају као прекомерни терет за своје ближе и за друштво у целости.

Изражавамо забринутост због све шире примене биомедицинских репродуктивних технологија јер манипулисање људским животом представља атак на основе људског бића, створеног по лицу Божјем. Сматрамо својом дужношћу да подсетимо на неизмењивост хришћанских моралних начела, заснованих на поштовању достојанства човека који је призван у живот по замисли свога Творца.

22. Желимо да данас упутимо посебну поруку хришћанској

омладини. Ви, млади, не смете за копавати таленат у земљу (ср. Мт. 25, 25) него треба да све дароване вам од Бога способности употребите како бисте у свету заступали истину Христову и како бисте у свом животу оваплотили јеванђелске заповести о љубави према Богу и ближњима. Не бојте се да идете против тока ствари док се борите за истину Божју, са којом се ни издалека ни увек не слажу савремени секуларни стандарди.

23. Бог вас љуби и очекује да свако од вас буде Његов ученик и апостол. Будите *светлосћ светлу* да људи који вас окружују *виде ваша добра дела и ѹрославе Оца вашега* Небеског (Мт. 5, 14–16)! Васпитавајте децу у хришћанској вери, предајте им драгоцену бисер вере (Мт. 13, 46) који сте и сами примили од својих родитеља и предака! Не заборављајте да сте „купљени скupo“ (1. Кор. 6, 20) – по цену смрти Богочовека Исуса Христа на Крсту.

24. Православни и католици нису уједињени само заједничким Предањем Цркве првог хиљадугодишта него и мисијом проповедања Јеванђеља Христова у савременом свету. Предуслов за ту мисију јесте међусобно уважавање чланова хришћанских заједница. Она искључује сваки облик прозелитизма.

Ми нисмо супарници већ браћа: од овог схватања морамо полазити у свим нашим поступцима у односима једних према другима и према спољашњем свету. Позивамо католике и православне у свим земљама да уче да живе заједно у миру и љубави и да исти мисле међу собом (Рим. 15, 5). Недопустиво је користити неприлична средства како би верници били принуђени да из једне Цркве пређу у другу, чиме се пренебрегава њихова верска слобода и њихове сопствене традиције. Наше је призывање да спроводимо у живот завет Апостола Павла и ширимо Јеванђеље „не тамо где име Христово беше познато“, да не зидамо „на туђем темељу“ (Рим. 15, 20).

25. Надамо се да ће наш сусрет допринети помирењу где год постоје трвења између гркокатолика и православних. Данас је очевидно да метод „унијаћења“ из претходних векова, који је подразумевао привођење једне заједнице јединству са другом путем њеног откидања од своје Цркве, не представља пут ка васпостављању јединства. У исто време, црквене заједнице настале услед историјских околности имају право да постоје и да предузимају све неопходне мере како би задовољиле духовне потребе својих верника, уз истовремену тежњу да живе у миру са суседима. Православнима и грекокатолицима преко је потребно помирење и проналажење обострано прихватљивих облика коегзистенције.

26. Ми жалимо због сукоба у Украјини који је однео већ много живота и донео безброжне патње мирним становницима, а друштво бацио у дубоку економску и хуманитарну кризу. Позивамо све стране у конфликту на разборитост, друштвену солидарност и активно миротворство. Позивамо наше Цркве у Украјини да се труде да остваре друштвену слогу, да се уздржавају од учешћа у сукобу и да не пружају подршку даљој ескалацији сукоба.

27. Изражавамо наду да ће раскол међу православним верницима у Украјини бити пре вазићен на основу постојећих канонских норми и да ће сви православни хришћани у Украјини живети у миру и слози, а да ће католичке заједнице у земљи то подржавати како би наше хришћанско братство било још очигледније.

28. У савременом свету – који јесте многообразан, али га истовремено спаја заједничка судбина – католици и православни су призвани да братски сарађују у објављивању Јеванђеља спасења ради заједничког сведочења о моралном достојанству и истинској слободи човека, „да свет поверије“ (Јн. 17, 21). Тада

свет, у којем се убрзано подривају духовни темељи људског битисања, чека од нас снажно хришћанско сведочење у свим областима личног и друштвеног живота. Од тога да ли ћемо мити у стању да у наше преломно доба заједно пружамо сведочење Духа истине – умногоме зависи будућност човечанства.

29. У неустрашивом објављивању истине Божје и спасоносне Благе Вести нека нам помогне Богочовек Исус Христос, Господ и Спаситељ наш, Који нас духовно укрепљује Својим нелажним обећањем: „Не бој се, мало стадо, јер би воља Оца вашега да вам даде Царство“ (Лк. 12, 32).

Христос је Извор радости и наде. Вера у Њега преображава човеков живот и испуњава га смислом. У то су се из сопственог искуства уверили сви они за које, речима апостола Петра, можемо казати да некада нису били народ, а сада јесу народ Божји; некада не бејаху ѹомиловани, а сада су ѹомиловани (1. Пт. 2, 10).

30. Испуњени благодарношћу за дар узајамног разумевања, обелодањен приликом нашег сусрета, с надом се обраћамо Пресветој Мајци Божјој, призивајући је речима древне молитве: „Под твоју милост прибегавамо, Богородице Ђево“. Нека Преблагословена Ђева Марија својим заступништвом укрепи братство свих који је поштују да би они, у време које Бог одреди, били сабрани у миру и јединомислију у један Народ Божји, да би се прославило име Једносушне и Нераздељиве Тројице!

Кирил, Патријарх московски
и све Русије

Франциско (Фрања), Епископ Рима,
Папа Католичке Цркве

Хавана (Куба), 12. фебруара 2016.

Са руског превео
Епископ бачки Иринеј

Поводи: реаговања на Вербићев обрачун са веронауком

На страницама *Православља* настављамо полемику са српским министром просвете Срђаном Вербићем који је најавио редукцију и укидање часова веронауке у нашим школама.

Не смо да дозволимо укидање веронауке

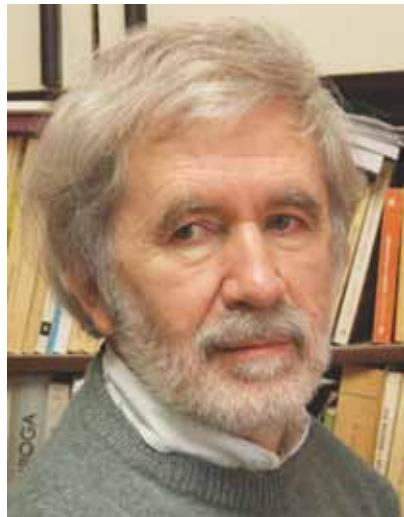
Бојан Јовановић, научни саветник Балканолошкој институцији

Још увек се не чини довољно да се укаже на темељни значај верског образовања за наш лични и колективни национални идентитет. Ми се полако прилагођавамо, јер нас они прилагођавају на перфидан начин на једну потпуно другачију културу и цивилизацију. Већ смо изгубили материјални ослонац, сада преко укидања веронауке треба да изгубимо и духовно тло.

Наговештај редукције веронауке у школама видим као пут ка њеном потпуном укидању. Реч је о томе да се веронаука, коју смо сматрали да је утемељена као део образовног процеса, сада битно мења. То се ради на начин који може да изазове велике и трајне последице по образовни систем и по нашу културу. Сигурно је да овај покушај има политичке карактеристике. Повезао бих га и са неким другим особеностима наше културе и нашег националног менталитета. Уколико у светлу тих карактеристика посматрамо укидање и редукцију веронауке, онда можемо да констатујемо и да се подсетимо да смо ми ипак колектив кратког даха, да многе ствари радимо кампањски, да смо склони фасцинацијама, спектаклима, да нисмо довољно истражни у започетом, па брзо одустајемо од тога и тражимо често, без правог разлога, оно супротно, спремни да – како се показало у историји – и битно изневеравамо себе.

Проблем културе се заправо исказује у једној одлучној културној политици која долази до изражaja и у образовању. Међутим, битан је и аспект процеса васпитања које се стиче у породици, јер се васпитањем негују религијска осећања и све је то део религијске културе. Чини ми се да се сувише препуштамо некаквом спонтаном процесу који је карактеристичан и за образовање и васпитање

деце, процесу да се она препуштају сама себи. Данас се суочавамо са таکвим феноменом јер се родитељи не труде довољно да својој деци дају информације о вери и њиховом религијском идентитету и да их васпитавају и образују у духу хришћанске културе. То је њихова обавеза. Родитељи препуштају децу саме себи, под геслом да ће када одрасту, одлучити о значају вере у свом животу.

Такав приступ је, чини ми се, најближи ономе што се негује и што се тражи у секташким религијама, а не у једном аутентичном хришћанском и православном духу. Тај однос карактеристичан је за Запад, који негује појединца који одлучује, али одлучује на такав начин да исказује своју критичност према средини и традицији из које долази и одлу-

чује се за неку секту покушавајући у њој да покаже и потврди свој религијски идентитет. Чини ми се да такав дух почиње да превладава и у нашој култури и нашем образовном процесу и у том смислу видим једну велику опасност уколико се настави даље. Томе води потпуно укидање веронауке или њено својење на симболичку димензију онога што је до сада постојало као веронаука.

С друге стране, мислим да већ има довољно информација на које нисмо благовремено реаговали. Оно што смо сматрали утемељеним када је реч о истицању значаја религије за културу савременог человека у Србији, није довољно вредносно одређено. Дакле, није благовремено и још увек се не чини да се укаже на темељни значај верског образовања за наш лични и колективни национални идентитет. Када смо са фасцинацијом и усхићењем обновили значај религијског живота у Србији, требала је да се покрене значајна иницијатива у осталим сегментима друштва. Не само она која произише из активности Цркве, већ и наших културних институција. У том смислу је и наш дневни лист *Политика* својевремено установио Божићни и Ускршњи додатак, у Сава центру су биле Светосавске академије и свему томе дат је повишен значај. Уколико имамо у виду како се то сада чини, а видимо да је на пример *Политика* као наш најзначајнији дневни лист

укинула Божићни и Ускршњи додатак, а на Дан Светог Саве тај лист није објавио ни један текст о нашем највећем светитељу и његовом значају за идентитет, културу и историју српског народа, онда је то показатељ не само односа према Светом Сави и православљу, него показатељ потпуно другачијег односа према нашој култури. У том смислу видим да са веронауком настоје да учине нешто што је тенденција ове културе већ неколико година уназад и да заправо уколико се не предузме нешто да се тај процес заустави и врати свом изворишту – онаме што је битно за идентитет српског народа, онда се плашим да могу ствари да оду тако далеко да више не може ништа да се учини.

Не смо дозволити да се изврши редукција веронауке! Треба покушати да се благовремено одустане од тога уз помоћ културе и свести о значају тих битних елемената за наш колективни идентитет, некако оживети све оно што не би требало да нас оптерећује, него да нас краси у духовном и људском смислу. Чини ми се да смо се после првих ентузијастичких настојања да вратимо религију помало уморили, да смо остали религијски апатични и да понестаје снаге да се на прави начин бавимо оним што је битно за наш духовни опстанак. Ово је показатељ нечега што се континуирano догађа, а ми не обраћамо довољно пажње. Када је Вербић најавио нагло укидање, јавност се усталасала, што је добро, али показује и да смо изгубили културне и духовне рефлексе да благовремено реагујемо. Морамо да реагујемо! Јер ћемо се у супротном помирити са готовом ствари. Негативан став који нам шаљу долази до изражаваја у свим односима културе и јавног живота и свега онога што треба да одређује наше постојање. Ми се полако прилагођавамо, јер нас они прилагођавају на перфидан начин на једну потпуно другачију културу и цивилизацију. Ми смо већ изгубили материјални ослонац, сада преко укидања веронауке треба да изгубимо и духовно тло.

Ова влада нема одговорност према будућности

Чедомир Анчић, историчар

Напречац, без било каквих озбиљних процена укида се скоро две трећине садржаја (осам од дванаест година школовања) без одговорности према онаме што је урађено, без одговорности према будућности. Данас нам је председник републике верник, и не само то – он је ктитор једне цркве, а подржава владу која укида главину веронауке у школи.

Наява о укидању верске наставе у млађим разредима основне школе и у средњој школи подстиче ме да изнесем неколико мисли о том питању. Овом приликом нећу се бавити питањима вере, нити ћу говорити о значају Српске Цркве у историји српске нације.

Сви они који су, сада већ давне 2001. године критиковали увођење веронауке у Србији и водили оштру антиклерикалну кампању, заборављају чињенице у вези са суседним државама и народима – посвећеност, готово зависност Хрватске државе од тамошње цркве, глобално занимање за римског понтифекса; улогу Цркве у Грчкој где само премијер комуниста или радикални левичар не би положио заклетву пред Атинским Архиепископом.

Да не говоримо о земљама које су нам узори, на северу и западу, где су шефови држава уједно и поглавари тамошње цркве или окупљају читав свет на молитвеном доручку... Српска Црква је самоникла, годинама на разне начине сузбијана, али је она једна од темеља читавог Српства и то су уочили и регулисали наши сасвим модерни и европеизовани државни закони.

Питање о коме желим да напиша неколико речи односи се на српске владе и њихову неодговорну, плитку, себичну и у својој суштини слуганску политику. Како и зашто је уведена веронаука? Увела ју је једна неискрена влада која је тиме, поред још неколико гестова, желела да прикрије испоручивање Слободана Милошевића Трибуналу у Хагу. Нису веровали у де-

мократију, иако им је она била у називу странке, нису веровали у Хаг иначе би га бранили, а не са њиме сарађивали триком и преваром, нису веровали у своје грађанске и левичарске идеале пошто су били спремни да се из себичних разлога поигравају увођењем верске наставе у школе. Били су неискрени и када су увели веронауку сместа ограничавајући тај потез увођењем изборности и чак неко време омогућавајући да се ученици и не определе за веронауку или грађанско васпитање.

Веронаука је уведена напречац, тако што је министру један духовити политички пробисвет, који читаву једну српску земљу назива геноцидном а афричке председнике људождерима, рекао: „Прекрсти се и почни.“ Није било ни „европске“ припреме, ни „европског“ поређења са другим државама, ни „европског“ истраживања почетог стања, ни процене одрживости пројекта увођења веронауке као предмета у наше школе. Полуобразовани су то училини да се додворе делу јавности и да покажу наклоност црквеној јерархији.

Данас се одиграва исти процес само у другом смеру. Опет напречац, без било каквих озбиљних процена укида се скоро две трећине садржаја (осам од дванаест година школовања) без одговорности према ономе што је урађено, без одговорности према будућности. Ова влада нема страх од националистичке опозиције, уз њу је сиромашан и необразован свет који је увек представљао војску демагога са левице и деснице, а и потпуно су покорни интересима ЕУ и САД. Може им се да укидају веронауку. Укинули су и историју у великом делу средњошколског образовања, а наше поимање историје и наш идентитет никада – осим можда док је Стаљин био жив – нису били у толикој кризи.

Парадоксално, веронауку је увео премијер прикривени атеиста, бивши анархиста, који је спроводио либералне реформе. Министар је био из Грађanskог савеза. Председник републике био је тек тихи сарадник који је чекао да оде у Хашки притвор – али док је седео на Андрићевом венцу златна петокрака стајала је на врху председничке канцеларије. Данаš нам је председник републике верник, и не само то – он је ктитор једне цркве, а подржава владу која укида главнину веронауке у школи.

Зашто нам је потребно цртање?
Зашто нам је потребно певање?
Зашто нам је потребно читање?

На крају, зашто нам је потребно и учење о постојању Бога? Наравно, да нам није све то потребно и да се „може“ без свега тога! И, наравно, следствено томе следи и питање да ли је ико до-казао да постоји душа?

Или, можда, дух?

Нико и никада.

И следствено томе, све нам то и не треба и килограм јунетине је вреднији од Леонардове слике или Пете Бетовенове симфоније!

А о Богу да и не говоримо!

Јер нема ни душе, ни духа, па ни Њега!

Нема Га!

Просто, иза идеје о укидању веронауке стоји чиста идеја атеизма, можда овога пута не толико утемељена у идеологији дијалектичког материјализма, колико у савременој идеоло-гији постконзумизма и либералног капитализма! И то у надолазећој форми тоталитаризма која руши све до сада познате „леве“ и „десне“ идеологије јер укида елементарни „божан-ски“ (или „природни“ како хоћете) поредак и смисао постојања рода, смисао постојања мушких и женских, смисао по-стојања нагона за продужењем врсте! А самим тим и смисао постављања питања смисла о смислу живота.

На делу је смисао безнађа као дијаболична представа о животу коју потхрањује једна једина идеја: тоталитарна демократија!

У вртићима у Скандинавији нема више подела на мушкие и женске играчке, а другарица из Њујорка ми усплахирано пре-причава садржину родитељског састанка на коме наставник, који живи у хомосексуалном браку са два усвојена детета, предлаже укидање „мушких“ и „женских“ тоалета у школи.

Родноравноправни тоалет!

Тотално демократски тоалет!

Људско биће постаје све више дијаболички механизам чија се слобода огледа у крају врхунског принципа демократије: еутаназији!

Дакле, нема љубави, нема осећања, нема патње, нема бола, нема прошлости, нема будућности!

Постоји само тоталитарна демократска смрт!

Ово није апокалиптички наговештај!

Ово је плима „реалне демократије“ која у форми глобализма дотиче и обале нашег друштва...

Каквог друштва?

Па друштва које је до пре само тридесет година баштинило култ Врховног Вође, култдалеког научника „објективног“ Дарвина, култ бесконачне вере у науку и астробудућност, са селективним (и донекле забрањеним) сећањем на прошлост, друштва које се отворено исмевало вредностима својих предака у првом колену!

Из таквог друштва већина нас је потекла и сазревала!

У позном детињству сам се смејао својој неписменој баби са села која је пред спавање мрмљала „нешто“ (то је био „Оче наш“!)

Као рани адолосцент у жару „интелектуалног“ сазревања нисам веровао да је неко и када могао да поверије у бајковилке приче неког тамо занесеног Назарећанина.

1976 – због студија на Филозофском факултету купио сам прву књигу Новог Завета са 19 година у књижари „Комунист“

Зашто нам је потребна веронаука

Горан Радовановић, редитељ филма „Енклава“

Иза идеје о укидању веронауке стоји чиста идеја атеизма, можда овога пута не толико утемељена у идеологији дијалектичког материјализма, колико у савременој идеологији постконзумизма и либералног капитализма! И то у надолазећој форми тоталитаризма која руши све до сада познате „леве“ и „десне“ идеологије јер укида елементарни „божански“ (или „природни“ како хоћете) поредак. На делу је смисао безнађа као дијаболична представа о животу коју потхрањује једна једина идеја: тоталитарна демократија!

на Тргу Маркса и Енгелса, јер га другде није ни било и то у издању „Кршћанске садашњости“!

Додуше, Вуковог издања је било у црквама али то се тада није рачунало, јер се у цркву ретко иде, и то само из „нужде!“

„Нужде смрти“ – дакле, мора се и умрети!

1977. умире ми баба са села која ме „приводи“ првом опелу!

И где први пут чух за „Вјечнују памјат“!

1980 – умире Врховни Вођа! Сви су изненађени смрћу човека у 88. години! (Мора да је у питању нека грешка... Ипак умире... први јавни и необориви доказ да има смрти у тадашњој земљи!)

1983 – као стипендијста Гете Института слушам часове веронауке на Педагошком факултету у Лудвигсбургу!

„Да ли је могуће да су потомци Гетеа, Шелинга и Хегела тако наивни да у тако богатој и цивили-

зованој земљи на крају 20. века слушају неке наивне интерпретације јеванђеоских бајки“ – нешто ми није било сасвим јасно...

1984 – мој најбољи пријатељ, у војсци ЈНА у Пули непрекидно чисти чучавце, јер је водник открио да је верник Српске Православне Цркве.

1989 – први пренос Литургије на државној телевизији! Никада нисам волео државну телевизију, тако да нисам ни гледао...

У мојој околини сви почињу да се крштавају...

20. јануар 1992 – први пут славимо славу Св. Јована.

1998–2001 – темељно али „књијашко“ суочавање са вером!

Март 2001 – мој отац умире а са њим и читава једна генерација чувара несреће револуционарног преврата, синтокорумпираних поданика социјализма, латентних мученика комунизма.

Смрт као рађање!

Као Нови Живот!

Јули 2001 – Крштење!

А све је могло у нашим животима бити тако једноставно, цивилизовано, непревратнички.

Само да сам на време имао неког ко би покушао да одговори на моје питање, питање петогодишњака из 1962:

„А где је крај краја?“

Само неког ко је могао да наповести да је то најлегитимније питање једног људског бића и да се цео живот састоји у давању одговора на то питање. На овај, онај или неки трећи начин.

И ко сада покушава да нам поново одузме право на његов одговор?

На одговор у коме су сажете све драме и поезије овог света у покушају да себи објаснимо ко смо, одакле долазимо, куда идемо!

Славица Лазић

Осврт на Трећи годишњи скуп
„Теологија у јавној сфери“

Свјетлост свијету

Ђакон Бранислав Рајковић

Теологија у јавној сфери

Трећи годишњи скуп
Требиње, 4-6. фебруар 2016.

Као што Бог, створивши свијет, не оставља тај свијет, препуштајући га самом себи, затварајући се у неки свој свијет, тако ни наука о Богу, бивајући управо и наука о Божијем односу према свијету, па и наука о свијету као Божијој творевини, не остаје затворена у себе.

Не остављајући ту створену природу Бог јој оставља слободу, а дајући јој слободу (пре)узима иницијативу ка сједињењу, суживоту и, коначно, спасењу. Иницијална Божија Ријеч не само да се обзнађује свијету, него и у њему самом бива дјелатна, па тако и ријеч о Ријечи у свијету не остаје само на својој изговорености. Не сматрајући се ипак, притом, искључивим ствараоцем осталих наука, инспиратором васколиких умјетничких израза и организатором свих сфера људског интересовања, теологија се, dakle, не дистанцира од њих, него преузимајући иницијативу, обзнађује и твори истину, „а ко истину твори, иде ка свјетlostи, да се виде дјела његова, јер су у Богу учињена“ (Јн. 3, 21). Излази на видјело, у јавност, управо у јавну сферу.

Попримајући већ препознатљиве и јасне обрисе времена и мјеста за нарочит тематски и дијалошки искорак на гору, да стоји, не међујући се под суд, него на већ сасвим визуелно и естетски уређен свијећињак, Трећи годишњи скуп, ријечју и дјелом: „Теологија у јавној

ња разноврсних саговорника, а пред широким аудиторијумом. У оквиру, током протеклих година, прилично профилисаних општих тема, које се тичу односа интертеолошких промишљања и/или живота Цркве, као и односа теологије са науком, друштвом, политиком, културом и економијом, током три радна дана скупа, теоретисање у склопу шест панел-дискусија прожимало се са извјесним културним догађајима и дјелатним рефлексијама изреченог.

Свечано отварање приређено је у четвртак, 4. фебруара 2016. године, у дворани Културног центра

у Требињу, где су одржане и све панел-дискусије. Присутне је, у име организатора, најприје поздравио господин Андреј Јефтић, а затим су се обратили и Министар науке и технологије Републике Српске господин Јасмин Комић и директор Републичког секретаријата за вјере господин Драган Давидовић.

Услиједиле су панел-дискусије, а прва од њих бавила се темом из односа теологије и живота

сфери“, постао је традиционално годишње интерактивно окупљање (на иницијативу) теолога са другим научницима, умјетницима и јавним дјелатницима. Од 4. до 6., односно 7. фебруара 2016. године, у Требињу, Епархија захумско-херцеговачка и приморска, као организатор овог скупа, била је призма кроз коју се преламала свјетlost из мноштва тачака јавне сфере, разлажући се на широк спектар нијансираних мишље-

Цркве, под називом „Академска теологија: проблем одређења и њеног мјеста у Цркви“. Уз модерирање доц. др Марка Вилотића, мишљења на ову тему размијенили су Епископ захумско-херцеговачки и приморски др Григорије Дурић, протопрезвитељ-ставрофор проф. др Владан Перишић и академик проф. др Владимир Премец. Одређујући значење

сигнатуре „академска теологија“, дискутантима су се сложили да она ни у ком случају не може да представља неку другу – различиту, односно посебну врсту теологије. Уз мишљење да академска теологија може или не мора нужно да буде одвојена од духовности, указано је на прегршт примјера личности академских теолога, које су уз то његовале и сачувале свој молитвени живот. Проблем мјеста академске теологије, сагледан је и са становишта римокатоличке традиције. По овом питању изнесена су и лична искуства једног Епископа, са увјерењем да у мјери у којој у некој епархији има теологије, у тој мјери има и Цркве...

Друга панел-дискусија, посвећена је дијалогу теологије и науке, а под називом „Теорија еволуције и теологија стварања: између конфликта и хармоније“. Модератор Андреј Јефтић, заједно са својим саговорницима: проф. др Алексејем Тарасјевим и ђаконом доц. др

Здравком Јовановићем, проблематизовао је однос вјере у Божије стварање свијета и теорије еволуције. У (не)очекиваном сагласју утврђено је да је језик једне науке веома тешко, а понекад и немогуће, превести на језик друге науке. Појашњена су основна начела Дарвинове теорије еволуције и (не)могућност њеног евентуалног превазилажења, уз тврђњу да прихватање те теорије само по себи не значи и одбацивање вјере, па и хришћанства конкретно, а њен доживљај у широј јавности често је био под извјесним идеолошким утицајима. Креационизам и интелигентни дизајн означени су као псеудонаучне хипотезе, стране православном хришћанској богословљу, док за биолошку еволуцију постоје и одређена библијска утемељења. Уз то, указано је и на потребу за евентуалном реинтерпретацијом библијског описа стварања свијета... У оквиру програма истог, првог дана скupa, у Музеју Херцеговине, та-које у Требињу, отворена је изложба икона професора и студената Високе школе Академије СПЦ за умјетност и консервацију, аутора Јелене Јефтић и доц. Биљане Јовановић, под називом „Икона у контексту XXI вијека“ (више о томе на страни 15).

Други дан скupa отпочео је активностима, током којих су се поједини његови учесници посветили одређеним ужим групацијама локалног становништва. Један од тих догађаја било је предавање проф. др Данице Поповић, одржано ученицима Гимназије „Јован Дучић“ у Требињу.

У наставку дана, одржана је трећа по реду панел-дискусија, чија тема: „Учешће Цркве у раду са затвореним лицима – могућност или обавеза?“, актуализује једно од важних питања односа теологије са друштвом. Модератор ове панел-дискусије био је проф. др Предраг Драгутиновић, а учесници: Његово Блаженство Архиепископ охридски др Јован Вранишковски, господин Ми-

лош Јанковић, замјеник заштитника грађана Републике Србије за заштиту права лица лишених слободе, и презвитељ Глигорије Марковић, духовник Централног

затвора у Београду и главни координатор СПЦ за затворско старатељство у Србији. Непосредно прије саме дискусије, учесници у њој одржали су радионицу у Казнено-поправном заводу Требиње, представљајући лицима затвореним у овој установи своја искуства у раду са затвореницима у београдским затворима. Сама панел-дискусија исказала је доживљаје и прожимања различитих погледа на однос Цркве или и државе према затвореним лицима. Према томе, утврђено је да једина обавеза Цркве јесте да наговјештава Царство Божије, или и да са својим потенцијалом треба да буде присутна где год може, па и у затворима. Људска права, притом, нису антипод теолошком учењу...

Недуго затим, одржана је и четврта панел-дискусија, теолошки и политички сагледавајући нарочито актуелну тему „Изbjегличка криза: теолошке и политичке конотације“. Модерирана од стране доцента др Раствка Јовића, проблематика је у теолошком смислу сагледана из гледишта једног православног хришћанина, римокатолика и муслимана, а у политичком смислу, са позиција једног Бошњака, Хрвата и

Србина. Учесници у овој панел-дискусији били су, дакле, муфтија мостарски Салем ефендија Дедовић, доц. др Зоран Ђеврња и проф. др Миле Ласић. Исказано је да и муслимански и хришћански осврти на историју, односно свештену историју људског рода, уочавају изbjеглиштво као појаву свих епоха, док би се и статус саме Цркве, утемељене у Царству Божијем, могао означити као перманентно изbjеглиштво, што јој омогућава да разумије изbjеглице. Црква не управља миграционим процесима, али може да допринесе њиховом повољнијем рјешавању. У вези са актуелним дешавањима у исламу, или боље речено у име ислама, Исламска заједница у Босни и Херцеговини и званично се оградила од онога што се лажно представља као ислам и „Исламска држава“, а један је од узрока изbjегличке кризе. У извјесној мјери, по овом питању преиспитана је и улога Европске уније, као и досљедност њеним вриједностима... Програм другог дана завршен је у Градској библиотеци у Требињу, где је приређено представљање књиге *Гностички миш и миш о гностичизму*, доц. др Дарка Ђого.

Почетком трећег, посљедњег, радног дана скупа одржана је радионица за православне и римокатоличке вјероучитеље, у којој су, поред координатора за вјеронауку Епархије ЗХИП, презвитера Александра Шмање, учествовали и проф. др. Александар Тарасјев и доц. др Ненад Тупеша.

Потом је услиједила пета панел-дискусија, бавећи се односом теологије и културе, а под називом „Умјетност у храму“. Улогу умјетности у многим њеним видовима (просторном, визуелном, аудитивном, сценском,

дигиталном...) и са њиховим прожимањима у храму, модератор, историчарка умјетности Тамара Рајковић, проблематизовала је у оквиру панел-дискусије, у којој су учешће узели: Епископ проф. др. Максим Васиљевић, Архимандрит Иларион Лупуловић и проф. др Оливер Томић. Притом, под појмом (хришћанског) храма, подразумијеван је одређени простор али и вријeme. Посебним освртом на присуство драмске умјетности у тако доживљеном храму, установљена је извјесна антиципација Литургије у античкој драми. Појашњено је поимање литургијског простора и времена, а истинска оригиналност препозната је само у Божијем стварању...

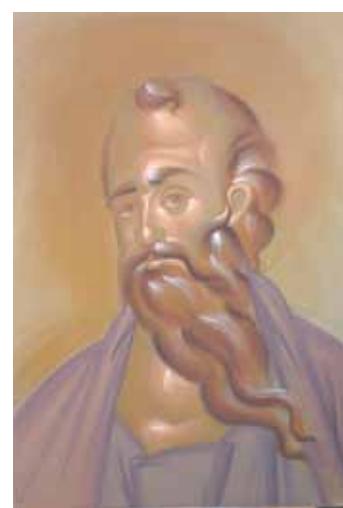
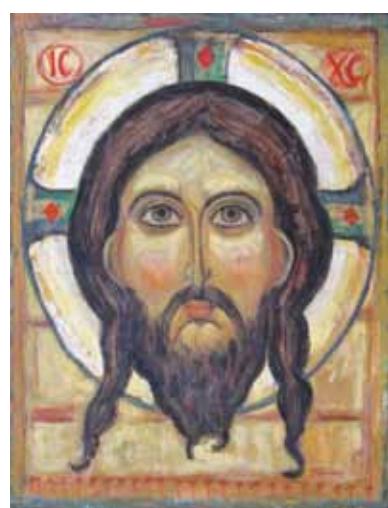
Шеста и посљедња панел-дискусија у оквиру овог скупа, обрађivala је тему из односа теологије и економије, а под називом „Морал и економија“. Модератор, доц. др Марко Ђого, у разговору са проф. др Даницом Поповић, проф. др Данијелом Цвјетићанином и доц. др Владиславом Топаловићем, настојао је да представи однос морала и економије са становишта различитих економија и са различитих религијских становишта, а нарочито православног хришћанског... По завршетку расправе у оквиру ове посљедње теме скупа, сам Трећи годишњи скup „Теологија у јавној сфере“, затворио је Епископ захумско-херцеговачки и приморски Господин Григорије, између осталог рекавши да је циљ скупа „да све ово буде на корист и да наши умови, наша срца, наше биће буде богатије, а самим тим и пространије за добро и за другога, и за нас саме.“

Наредног, четвртог дана, који у програмском смислу није ура-

чунат у дане сабрања „Теологија у јавној сferi“, као предукус оног осмога дана, који не припада историји него вјечности, Црква Божија, а у њој и богослови, са осталим учесницима симпозиона, сабрала се управо на „зnamenити празник свештене успомене Светог цариградског и кападокијског оца Григорија Богослова, дивног имењака Вашег Епископа и пастироначалника Григорија“, како каза Максим, Епископ западноамерички, произносећи литур-

гијско слово са свештеног амвона требињског Преображењског храма, настављајући: „Ето, дакле, шта данас прославља ова Црква и њен Епископ. Прослављају чудо свог опстанка и битовања упркос недавним разним несрећама које долазе кроз неизбежна таласања историје. Херцеговачка епархија прославља своје непрекинуто трајање кроз тајну очинства Владике Атанасија и Григорија и њихових претходникâ, тајну даривања живота и оног пастирства које поштује сваког верника као личност са единственим именом коју изводи на простор живота ... Кроз ова сусретања Ви показујете да је теологија на првој линији сусрета Цркве са светом. У том смислу, Епархија захумско-херцеговачка постаје једно од средишта живота наше свеукупне помесне Цркве.“

Не сипа се ново вино у мехове старе (Мт. 9, 17)

– Рефлексије са изложбе *Икона у контексту 21. века* –

Yоквиру симпосиона *Теолођија у јавној сфери* одржаном у Требињу од 4. до 6. фебруара у Музеју Херцеговине отворена је изложба икона под називом *Икона у контексту 21. века*. Изложба је у пригодном простору музеја отворена 4. фебруара у 19 часова, а на отварању су говорили Милица Котур, помоћница министра просвете Републике Српске, доц. Биљана Јовановић са Академије – Високе школе за уметности и конзервацију СПЦ у Београду и проф. др Дарко Ђого, декан Православног богословског факултета у Фочи. Ауторке изложбе су доц. Биљана Јовановић и Јелена Јефтић.

Изложба је привукла велику пажњу јавности, а бројни посетиоци могли су да виде иконе млађе генерације црквених уметника, професора, студената и дипломаца са поменуте Академије у Београду. Редом су своје радове изложили др Тодор Митровић, ванредни професор и Биљана Јовановић, доцент, као и др Горан Јовић, асистент на Факултету ликовних уметности у Београду. Своје радове изложили су студенти и дипломци Академије Никола Сарић, Миодраг Милутиновић, Јелена Јефтић, Светлана Седлан, Катарина Фајгель Потерјахин, Даница Тодоровић, Сузана Вукићевић, Миња Чворић, Милица Милићић, Оља Маринковић, Марија Вучковић, монахиња Фотина Бадрић и Перо Цвјетковић. Примењене технике су различите: јајчана темпера, фреска, акрилик, енкаустика, комбинована техника, дигитални принт.

Посетиоци су могли да посматрају рад поменутих аутора који је заснован на адекватном ликовном образовању, аутентичном животу у Цркви и хришћан-

ском схваташтву Предања као динамичног процеса преображавања старог у ново. Представљени иконопис кореспондира са извесним процесима у савременом православном богословљу у којима се инсистира на културолошки препознатљивим идентитетима теолошких исказа, ослобађајући се терета идеолошких матрица из непосредне прошлости и свесно преузимајући апостолску одговорност за време у коме живимо. С правом је изложба назvana *Икона у контексту 21. века*

пошто је иконопис који је презентован израз једног новог животног контекста и живе црквене уметности која не парализира неделатно на тековинама традиционалног иконописа, већ тражи ликовни језик који учинковито комуницира са слојевитом и новом стварношћу 21. века. Одсуство сваког копирања ауторитета, било из прошлости, било из садашњости, као и зарачунавање свеправославне уметничке традиције, указује на вештину младих аутора да икони 21. века наново удахну потенцијал да буде место сусрета Бога и савременог човека. На тај начин ове нове

ликовне поетике изражавају онај креативни богословско-уметнички дух који се среће у креативним фазама историје црквеног сликарства, изражавајући истовремено протест против свеприсутне праксе иконописа као копирања. Заједничка порука иконописца са ове изложбе била би, по речима једне од ауторки изложбе, Јелене Јефтић, следећа: „Имајмо смелости за нова дела, за нове иконе. Иконе истинске љубави. И иконе нашега времена.“

Преграђ Драјушиновић

— Од Свечовека до Богочовека —

Владика Николај Велимировић,
фотографија из архиве
Епархије ваљевске

Живот и рад Епископа Николаја

— 4. део —

Радован Бијовић

По завршетку Првог светског рата Николај се вратио у Отаџбину, јер је био изабран за епископа жичког 12/25. марта 1919. године. Одатле је убрзо, крајем 1920. године, премештен у древну Охридско-битољску епархију. Након повратка у земљу, он је много допринео уједињењу наших помесних црквених јединица на територији новостворене државе. Као најпогоднија личност, у јесен 1921. године изабран је за администратора српске Америчко-канадске епархије. Поново је отишао у Америку, где је успешно организовао црквени живот, што није било никада лако, о чему сведочи и један његов извештај Светом архијерејском синоду из 1921. године. Тада је Николај покренуо иницијативу за изградњу манастира Светог Саве у Ливертивилу, што је касније и реализовано за време епископовања Мардарија Ускоковића.

Као што је већ истакнуто, Николај је имао непријатеље откако се појавио на јавној позорници, чак и у црквеним круговима. Суоченост са многим аномалијама у црквеном животу и сталним нападима, свест да сам много тога не може да поправи, вероватно су га натерале да 8. новембра 1921. године поднесе оставку Светом архијерејском сабору на дужност члана Сабора и епархијског архијереја. У тој оставци моли да му се одреди нека друга служба у Цркви, унутрашње мисионарење, или да му се дозволи да се у неком манастиру искључиво посвети духовно-моралном животу, за чим његова душа чезне (препис текста се налази у библиотеци епископа Лаврентија). Та оставка није усвојена.

Поред многостручног црквено-пастирског и мисионарског рада у епархији, Црква му је поверила и многе друге дужности. Путовао је у Цариград, Атину, на Свету Гору,

у Енглеску и Америку, где је учествовао на екуменским скуповима, конференцијама за мир, затим на конференцијама хришћанске заједнице младих, као и на другим световнословљавним скуповима.

Духовни и пастирски рад, боравак у „Свештеном граду“ Охриду, колевци словенске писмености и културе, био је од пресудног значаја за Владику Николаја. Тада долази до извесног преобрађаја његове личности, што ће се битно одразити и на његово стваралаштво, о чему ће касније бити више речи. Постоје сведочанства да је Владика Николај као епископ охридски, од 1931. године охридско-битољски са седиштем у Битољу, готово свако лето проводио на Светој Гори у разговорима са светогорским старцима, духовницима и пустињацима. По сведочанству његовог синовца, епископа шабачко-ваљевског Јована, често је боравио код старца

Силуана, тада најпознатијег духовника Свете Горе, и записивао поуке и мисли његове и других пустиняка. Епископ Јован наводи да је било неколико фасцикли тих бележака, али не зна каква је судбина тих рукописа, где су и када нестали. Врло је вероватно да је један њихов део ушао у *Охридски йрољ*, у тзв. созерцања и расуђивања.

Да је Владика Николај заиста у Охриду доживео духовни преобрајај, сведоче и његове речи из *Мисли о добру и злу*. Ту на једном месту каже да најбоље може осетити сласт Христове вере она душа која се у младости ломила по бездану очајања. Тада се чини да има много тога лепшег од хришћанства: „Тако смо и ми били привлачени и завођени великим водама овога чулнога света. И као што нам вода са нашег кладенца није тако слатка као кад јој се враћамо са бременом разочарења и грлом испеченим од сланих и горких вода, тако и хришћанска вера никад нам није милија, него кад јој долазимо из даљине као покажници, са много стида и разочарења“ (*Мисли о добру и злу*, СД VIII, 761).

Када је дошао на древну Охридско-битольску епархију, када се сусрео са Светом Гором и православном Русијом, сигурно је у њему дошло до извесног обрта. Свет и све овосветско му постаје ништавно, светско мудровање духовно убиство. Политика и дипломатија га више не интересују. О ономе што га је заокупљало у том времену, па све до краја живота, можда најбоље сведоче његове речи: „Политика није моје занимање. Вера је мој живот, а проповед вере Христове моје занимање, моја радост“ (*Радниче йругбениче*, СД VIII, 648). Сву своју енергију усмерава на обнову литургијског живота кроз богомољачки покрет, пастирски и добротворни рад. Обнавља многе порушене и запуштене манастире у својој епархији. У Битољу је основао дом за сироту и сиромашну децу, који је успешно водила социјална радница Нада Ацић, потоња игуманија манастира Враћевшице Ана. Тај дом се звао *Бојдаж*, и радио је све до рата, при-

Читаоцима *Православља* представљамо одломке из књиге блажене успомене о. Радована Биговића *Од Свечовека до Богочовека* (Р. Биговић, *Од Свечовека до Богочовека: хришћанска философија владике Николаја Велимировића*, Друштво Рашка школа, Београд 1998). У овом серијалу најпре доносимо поглавље из Увода, стр. 27–50.

хватајући децу без обзира на веру и нацију. Доцније је као епископ жички такве домове отварао у Чачку, Горњем Милановцу, Крагујевцу и Краљеву, и у њима је било смештено око шест стотина деце. Због тога је српски народ, посебно верујући, још тада прихватио Николаја као истинског духовног вођу и светитеља. Као епископ Охридско-битольске епархије Николај је написао и велики број дела изузетне духовне и богословске садржине.

У том периоду Владика је ангажован и на спољашњој мисији Српске Цркве. Године 1930. учествује на Предсаборској конференцији Православних Цркава у манастиру Ватопеду, а 1933. године борави у Бугарској настојећи да успостави добре односе између две помесне Цркве и два православна народа – Срба и Бугара (о томе опширније: Милоје М. Николић, *Ми и Бугари*, Београд 1934). Учествује на међународним сусретима младих хришћана у свету, на екуменским сусретима у земљи и иностранству, настојећи да успостави добре међуверске и међуконфесионалне односе, често истичући Штросмајерову заслугу на том пољу од стране Римокатоличке Цркве (види у часопису *Народна сејашност* (1935) 10, 4). Залаже се за увођење општежића у Хиландару и уопште за обнову монаштва у Српској Цркви, јер је добро знао шта оно за њу значи.

По одлуци Светог архијерејског сабора и вољи народа 1934. године долази за епископа Жичке епархије, где наставља свој архијеријски рад. Обнавља овчарско-кабларске манастире. Манастир Љубостињу претвара у женски манастир. Постојала је идеја да у Љубостињу дођу краљица Марија и Исидора Секулић и замонаше се, али је рат ту идеју онемогућио. И у Жичкој, као и

у Охридско-битольској епархији, Николај чини све за обнову духовног живота. Због тога путује, проповеда, бодри и тешти народ. Некад га хвали, али и критикује, посебно његове прваке, социјалну неправду, јавни неморал, појаве мита и корупције.

Због антисрпске политike владе Милана Стојадиновића и због склањања Конкордата, који је силом најавио српском народу и Цркви, Николај долази у сукоб са владом. Пише протестно писмо министру полиције распопу Корошцу 19. августа 1937. године (письмо се налази у личном архиву оца Саве Р. Поповића из Београда. Објављено је у студији Д. Живојиновића и Д. Лучића, *Варварство у име Христово*, 461–463). Због тога је и дошло до неспоразума између њега и патријарха Гаврила. Срећом, обојица су били велике личности, па се тај неспоразум није претворио у сукоб већих размера, што би изазвало несагледиве негативне последице. Они су се 1940. године измирили у манастиру Каленић, о чему су у то време писали сви листови. Због оштрга противљења, Владика је постао мета према којој су биле уперене најотровније стреле једног дела Римокатоличке Цркве у Југославији. Називали су га „енглеским шпијуном“, „конзервативцем“, „националистом“, „демагогом“, „клеронационалистом“. За те нападе је понекад и он сам давао повода неким својим неодмереним изјавама о Католичкој Цркви. Није био мали број и оних унутар Српске Цркве који су га нападали, најчешће из зависти, али се он на то није обазирао, нити им је узвраћао. Због коначне победе у тзв. „конкордатској борби“, и рушења Конкордата, његов углед у народу је још више порастао.

— наставиће се —

Пуковник Карапанџин:

Корачајмо спасоносним путем отаца и праотаца

Разговор водио др Александар Раковић

Пуковник Стевица С. Карапанџин је аутор књиге *Верска служба у Војсци Србије: Утицај на операције Койнене војске* (Београд: Медија центар „Одбрана“, 2015). Завршио је Војну гимназију, Војну академију, командно-штабно и генералштабно усавршавање. Као артиљеријски официр обављао је бројне трупне дужности, од нивоа вода до команде бригаде. Објавио је више чланака у војностручним и научним часописима. У Генералштабу Војске Србије био је задужен за област традиције и вере. Руководио је израдом *Кодекса частии* припадника Војске Србије. Последњих година имао је водећу улогу у васпостављању верске службе у Војсци Србије, а Патријарх српски Иринеј одликовао га је Орденом Светог краља Милутина за залагање и постигнуте резултате. Тренутно је на дужности директора Медија центра „Одбрана“.

С пуковником Карапанџином разговарамо о његовој књизи *Верска служба у Војсци Србије: Утицај на операције Койнене војске*, која је обогатила научно поље посвећено верским темама српског народа и државе.

Кажете да војну моћ Војске Србије чине три међусобно повезане компоненте: морална, физичка и концептуална. Подвлачите да без моралне компоненте, физичка и концептуална компонента потпуно губе смисао и да верска служба у Војсци, кроз моралну компоненту, може да допринесе унапређењу војне моћи.

– Морална компонента војне моћи је интересантна за разматрање, не само због важности и склоности ка најглим променама већ и због тога што је за потенцијалног непријатеља она била и остаће највећа непознаница.

Чињеница је да је свака војска незамислива без добrog морала. Данас то неки пренебрегавају, заступајући став да се васпитни рад са људима може заменити новчаним принадлежностима. Сматрам да је потребно и једно и друго. Без обзира на степен развијености физичке и концептуалне компоненте војне моћи, уз низак ниво развоја моралне компоненте, уопште се не може говорити о војној

моћи у оном смислу како је ми војници разумемо. Поред мотивацije, за војника је неопходно да поседује и највиши ниво етичности. Један од сегмената кроз који је позитивним утицајем, пре свега на моралну компоненту, могуће допринети развоју и унапређењу укупне војне моћи, јесте новоуспостављена верска служба у Војсци Србије. Разрађујући то питање, императив ми није био развој телошке мисли, већ пре свега допринос дрогадњи моралне компоненте, али и учешће у даљем доктринарном уређењу области операција и развоју изграђености оператике, као једне од наука одбране. Војни свештеници, уз поштовање канонских одредби, имају могућност и прилику да у војну средину унесу огромно богатство из духовне ризнице коју Црква вековима баштини, што за Војску Србије може бити од непроцењивог значаја у будућности.

Писање овакве књиге је био процес паралелан са обновом верске службе у Војсци Србије. Колико је то свеукупно био трновит пут? Насупрот томе, која су питања на том путу била лако решена?

– Књига је, у ширем смислу, настајала за време мог дугогодишњег рада на васпостављању верске службе, а у

ужем смислу за време генералштабног усавршавања и на садашњој дужности, када је добила коначну форму. Због тога се она, условно, може поделити на теоријски и практични део. Први је настајао паралелно са верском службом, а други, који обухвата примену у операцијама, разрађен је касније, као надградња. У теоријском делу књиге, у облику премисе, размотрен је широк спектар важних општих питања (етичких, онтолошких, теолошких, правних, политиколошких, социолошких, историјских и безбедносних). Такав приступ није одабран ради њихове промоције, већ ради доношења закључака о конкретним поступцима којима верска служба може испољавати позитиван утицај на операције. Другим речима, на мере и поступке (*шта?*) којима се остварује поменути утицај, што се разматра у практичном делу, одговор (*како?*) се најчешће налази у теоријском делу. Било је тешкоћа, наравно, које су пре свега произлазиле из историјског периода током којег је био пресудан утицај владајуће идеологије са најважнијим упориштем на негативном ставу према религији. Недостатак актуелних домаћих искустава представљао је такође једно од ограничења. Поред тога, сведоци смо и својеврсног „престројавања“ у ставовима:

нешто што је донедавно правилима службе у војсци било забрањивано као „штетно и ретроградно“, сада је поново вредност са перспективом која завређује пажњу. То нас опомиње на духовну будност због евентуалне појаве секуларног схватања верске службе, својственог њеним дојучи-черашијум противницима, и то као израз неразумевања и подсвесне чежње за прохујалом идеологијом. Тежина рада на оваквом пројекту огледа се и у потреби присуства свести о изузетној осетљивости проблематике, о различитом спектру могућих изазова, ризика и претњи, али и до-стигнућима које верска служба може и треба да донесе у будућности. Оно што могу сматрати лакшим делом посла јесте писање практичног дела књиге, или надградња теорији.

Које су историјске и савремене основе утврђене за обнављање верске службе у Војсци Србије? Која су искуства унета из верске службе у српској и југословенској војсци из 19. и прве половине 20. века, а које су данашње специфичности?

– Ми имамо богата искуства када је у питању нововековна историја војног свештенства. Настојао сам да обухватим све важније аспекте ове тематике, са посебним освртом на паралеле са временом у коме живимо. Поред војног свештенства у нашој војсци до Другог светског рата, обрадио сам и мање познате детаље о верским референтима у партизанским јединицама, са тежиштем на указивању суштине тог подухвата. Интересантно је да се данашње верске службе у страним војскама не разликују много од оне која је у Србији законски била уређена још 31. октобра 1839. године. Морам да на-гласим да у данашњој Европи верску службу немају само војске Бугарске, Црне Горе и БЈР Македоније. Проблеми са верском службом у нашој војсци почели су се умножавати у Краљевини Југославији, због њене изразите мултиконфесионалности и мултиетничности. Данашњој верској

служби у Војсци Србије, уз истовремени ослонац на традиционално и савремено, није потребан бољи модел функционисања од оног који смо имали до 1918. године.

У књизи помињете критеријуме по којима је утврђен број војних свештеника, односно верских службеника. Који су то критеријуми? Какву процедуру кандидати морају да прођу да би постали официри задужени за верску службу?

– Колико ће која од Цркава, односно верских заједница, имати војних свештеника, односно верских службеника у Војсци Србије, зависи од броја припадника који су њени верници. На од 100 до 500 верника следује једно формацијско место, од 500 до 1.000 два, а на сваких наредних 1.000 верника следује још по једно формацијско место. Извршено је анонимно анкетирање свих припадника Војске Србије, при чему је законско право да се не изјасни искористило њих 3 одсто. Као атеисти изјаснило се 3%, а као верујући 94% припадника. Као верници Српске Православне Цркве изјаснило се 92% припадника, а 2% као верујући осталих традиционалних Цркава, верских заједница, конфесионалних заједница и верских организација. Приликом пријема у професионалну војну службу кандидати за војне свештенике, поред канонских, морају испуњавати и све прописане услове за пријем у статус официра за лица која немају завршну Војну академију и примају се из грађанства.

Како се могу класификовати делатности верске службе у Војсци Србије? Каква је организација верске службе у Војсци Србије?

– Делатности верске службе класификоване су у две групе: *бојослужбене* и *остале верске делатности*. У њиховој реализацији припадници Војске Србије учествују искључиво на добровољној основи. *Бојослужбене делатности* су богослужења и верски обреди и њих војни свештени-

ци врше по аутономним прописима Цркве. *Остале верске делатности* војни свештеници врше као штабни официри. Верска служба организована је на стратегијском, оперативном и тактичком нивоу. Сваки војни свештеник има формацијског помоћника – подофицира исте вероисповести. Војни свештеници и њихови помоћници организују се у *трупе за верске послове*. Припадност јединици, односно установи, *примарни* је услов, а гарнизонски размештај *секундарни* услов у дефинисању надлежности група за верске послове.

Будући да се Ваша књига посебно бави утицајима верске службе у Војсци Србије на операције Копнене војске, можете ли нам приближити то тематско поље?

– Операције Копнене војске реализују се кроз три фазе: фаза припреме, фаза извођења и фаза стабилизације и дезангажовања. Ради експликације верске службе у операцијама, у књизи је извршено и неколико компаративних анализа. Прва је анализа интензитета три паралелне, али по својој суштини различите активности или делатности које се реализују током све три фазе операција: *борбене активности*, *активности цивилно-војне сарадње* и *делатности верске службе*. Уочено је да је интензитет прве, у односу на другу и трећу врсту обрнуто сразмеран, у зависности од фазе опе-

рације. Друга је анализа интензитета делатности верске службе ио фазама операција. Наиме, интензитет богослужбених делатности је нешто нижи у првој и трећој фази, а свој максимум достиже у другој фази, и то као последица наглог пораста догађаја који произлазе из извођења борбених активности, од којих су најдраматичније рањавање и смрт. Трећа анализа се односи на преовлађујуће врсте њиховог вршења, у зависности од фазе операције Копнене војске. Дубоко верујем да верска служба може имати позитиван утицај на све аспекте војне професије, при чему се утицај у операцијама може најлакше уочити и он је најмеродавнији.

Шта је Кодекс части припадника Војске Србије? Због чега је било важно да Војска Србије усвоји овај документ?

– У нашој војсци донедавно није постојао документ попут Кодекса части. Многа етичка питања са којима су се у пракси сусретали припадници војне професије била су искључиво у сferи обичајног, али не и нормативног. Њихово понашање одскора је и код нас кодификовано, истовремено са вaspостављањем верске службе. Закључио сам да је све већа потреба за уређењем овог питања сразмерна константном повећању раскорака између хришћанске и секуларне етике, чemu сам у књизи посветио посебан одељак. Ако се у обзор узме доктринарна одредба која каже да се морална компонента војне моћи заснива на оиштрењу хришћанског грађана и моралним вредностима и Кодексу части, као и чињеница да су хришћанска доктрина и морална начела у знатној мери заступљена и у најважнијим вредностима војне професије које су њиме проглашане, може се закључити да при давању одговора на већ поменута питања шта и како значајну помоћ нуде и одредбе Кодекса части припадника Војске Србије. Општа морална начела војне професије јесу служење ошацбини Србији, савесно и стручно

вршење дужности и човечино поступање, а из њих произлазе основне вредности војне професије. Како се основне јер нису и једине, али су за припаднике Војске Србије примарне јер изражавају суштину војног етоса и израз су највредније српске војне традиције. То су: верност ошацбини, посвећеност професији, односност, храброст, дисциплинованост, солидарност, човечност, доспојанство, појрштеваност и поштовање. Тврдим да су за њихово тумачење најпозванији војни свештеници. Поред тога дефинисано је и десет норми понашања, чијим се достизањем ове вредности остварују тако што их припадници својим понашањем претварају у сопствене врлине. С једне стране, норме које произлазе из вредности и, с друге, истовремено чувају те вредности. Опасност, стрес, фрикција и хаос су доктринарним документима дефинисане као најважније карактеристике оружаног сукоба. У ангажовању чији је циљ откривање и контрола тих карактеристика и отклањање њихових последица, верска служба има изузетан значај, управо кроз рад на оживотворењу вредности војне професије проглашених Кодексом части.

Кажите нам нешто више о капели Светог краља Милутина у Дому Војске Србије, коју је Патријарх српски Иринеј освештао у јануару 2016. године.

– Ради остваривања слободе вероисповести припадника Војске Србије на служби у Дому Војске, однедавно у том здању имамо и богослужбени простор. Место за капелу одабрано је у складу са прописаном процедуром и уз мишљење главног војног свештеника Слађана Влајића. Опремање покретним стварима опште намене извршило је Министарство одбране, а опремање капеле богослужбеним предметима и литературом организовала је Српска Православна Црква. Били смо веома обрадовани када смо чули да је Његова Светост Патријарх српски Господин

Иринеј благословио да капела буде посвећена Светом краљу Милутину. Испоставило се да су служење прве Литургије и прва крсна слава Дому Војске биле истог дана када и прво обележавање Дане верске службе у Војсци Србије – 12. новембра 2015. године, датума који сам својевремено предложио да се уврсти у листу војних празника. Велика радост нам је била и што је тог дана, након ломљења славског колача, Његово Преосвештенство Епископ топлички Господин Арсеније, уз саслуживање војних свештеника, освештао зграду Дому Војске Србије, некадашњег Ратничког дома. Ово здање, као симбол српске ратне славе и одбрамбене моћи ошацбине, зидано је од 1929. до 1932. године, када је и последњи пут освештано. Током Другог светског рата ту се налазио истражни затвор Гестапоа, где су мучени и убијани родољуби. Наше поколење доживело је да учествује у првом освећењу просторија Дому након тог страшног периода. Богослужења у капели реализују се искључиво радним данима, према плану који израђује главни војни свештеник Војске Србије, јер су верујући припадници Војске суботом и недељом претежно у својим парохијама.

На крају, господине пуковниче, имате ли посебну поруку читаоцима Православља?

– Свако од нас је непрекидно пред могућношћу личног избора: с једне стране, искакање из сопственог кода у ништавило и ропство или, с друге, успон уском и стрмом, али од отаџа и праотаџа утабаном стазом. Однедавно и припадници Војске Србије имају могућност да, духовно руководећи војним свештенством, по својој слободној воли, бирају овај други, неупоредиво тежи, али за њих једино спасоносан пут. Додатни разлог за радост имамо и у чињеници да је све то у прилог јачању војне моћи народног крвотока – Војске Србије, а тиме и одбрамбене снаге ошацбине Србије.

Велики рат – Албанска голгота: 100 година касније

Сузе и смрт

– У извештају који је министар Терзић послао премијеру Пашићу наводи се да је у повлачењу страдало 243.877 српских војника –

Ситуација у којој се нашла Србија крајем октобра 1915. године била је веома злослутна. Заузети су били Скопље и Куманово. Пао је Београд. Освојени су Ниш и Врање. Непријатељ је заузео и Крагујевац. Напредовао је долином Ибра ка Рашкој. Малобројне савезничке снаге из Солуна нису успеле да пробију бугарске редове. Србијом су завладали страх и очајање... Српска влада је почетком новембра 1915. дошла у Рашку. Са војском су се повлачиле и бројне избеглице, дежанија како су их тада звали.

Становници Рашке виђали су тих дана регента Александра Карађорђевића, премијера Николу Пашића и све виђеније српске интелектуалце како нерасположени пролазе улицама града. Постоје сачувани записи који говоре о томе како је Пашић био веома забринут и како је француском новинару Анрију Барбију изнео најсрђују слутњу да ће Рашка можда постати гробница српског народа. Барби наводи и да је Пашић тада, приликом сусрета на мосту преко Ибра, заплакао.

Покушаји да се савладају Бугари и пробије пут преко Качаника ка Скопљу и Солуну, нису успели. Српска војска је опкољена са свих страна. Војводе и генерали су закључили да је војска у тако лошем стању да офанзива не би дала никакве резултате и да би водила у катастрофални пораз. Одлучено је да нема предаје, настављено је повлачење. Једини пут водио је преко тешко проходних црногорских и албанских планина. Српска војска и избеглице повлачили су се у три правца. Први су из Призрена кренули ка Скадру, на пут дуг 115 км. Осим глади, снега и огромне хладноће, војници који су пролазили овим путем били су

изложени и нападима албанских племена. На хиљаде и хиљаде њих остало је заувек да лежи у албанским планинама. Умирали су од глади, иссрпљености, смрзавања или су били убијени у неком од напада Албанаца. Други правац повлачења је водио од

Пећи, преко Рожаја или планине Жљеб, до Андијевице, Подгориће па даље до Скадра, знатно дужи пут од преко 300 км. Највећи број Срба умро је од иссрпљености и глади. Планина Чакор остало је упамћена као планина смрти и страдања. Температура се кретала до минус двадесет, снег је био дубок и до два метра, а нигде склоништа, нигде хране.

Трећи правац повлачења је можда и правац највећег страдања и умирања. Од око 33.000 српских регрутa, колико их је кренуло из Србије – дечака старости од 17 до 19 година, који нису прошли праву војничку обуку и који су поведени како би једног дана попунили редове већ ослабље-

не српске војске, албанску Голготу је преживело само четири хиљаде ових младића. Остали су умрли на путу који је водио преко Елбасана, Тиране и Драча до Валоне. У извештају који је министар војни генерал Божидар Терзић послао премијеру владе Краљевине Србије Николи Пашићу наводи се да је у повлачењу страдало 243.877 српских војника. Тај податак је изведен из бројног стања српске војске на почетку велике офанзиве и броја српске војске која је стигла на Крф. Тачан број умрлих српских војника и цивила у повлачењу кроз Србију, Црну Гору и Албанију никада нећемо знати.

3. Нешин

Тих дана у Рашкој нашле су се и врло значајне државне драгоцености. У једној кући у центру вароши била је смештена државна блајгања. У једној од кутија било је Мирослављево јеванђеље, најзначајнији ћирилични споменик словенске писмености из XII века. Наиме, после династичког преврата 1903. године Јеванђељу се изгубио сваки траг. Претпостављао се да је тада уништено. Понађено је ту, у Рашкој, приликом евакуације и та значајна књига дата је тада на чување службеницима Државне благајне, који се од ње током повлачења кроз Албанију ни у сну нису одвајали. Занимљиво је да два чиновника који су Мирослављево јеванђеље чували, нису знали која им је драгоценост поверена на даноноћно чување. Нису Срби у повлачење понели само Мирослављево јеванђеље. Студенички монаси су понели и ћивот првог српског краља Стефана Првовенчаног. То није био први пут да се мошти првог српског краља носе у збег. Преношene су током Кочине Крајине и Првог српског устанка. Сада су их студенички монаси понели из Ибарске клисуре, носили преко Косова и Метохије до Црне Горе. Ђивот Стефана Првовенчаног однесен је у манастир Острог и ту је остао током Првог светског рата, да би касније био враћен у манастир Студеницу.

– Православне светиње –

Манастир Хозева у Палестини

Манастир Хозева је опстао и данас живи молитвама Пресвете Богородице и Светих богојадитеља Јоакима и Ане. У њему, поред моштију Светог Георгија и Јована Чудотворца, постоје мошти савременог подвижника Јакова – Јована Румуна

Свети Георгије Хозевит

Свети Георгије се родио на Кипру од благочестивих родитеља. Имао је старијег брата именом Ираклид, који за живота њихових родитеља отиде да се поклони светим местима у Палестини. Пошто се поклони, одлучи те оде у Лавру Каламон, који се налази у близини манастира Светог Герасима Јорданског и ту се замонаши. Георгије је остао да и даље живи са родитељима. Када се они упокојише, он раздели сву своју имовину потребитима и одбивши понуду за женидбом, отиде код брата у манастир. Међутим, пошто беше још сасвим млад, брат га упути да оде у манастир Пресвете Богородице Хозева, који се налази у дивљој клисуре близу старог пута, који води од Јерусалима ка Јерихону. У Светом Писму, овај географски простор се назива пустиња Харрат и повезана је са многим историјским догађајима.

строгим аскетским животом. Глас о њему врло брзо се проширио, а добра дела постадоше сведочанство многима. Упокојио се мирно предавши своју свету душу Богу.

Место манастира Хозева

Манастир се налази у дивљој клисуре близу старог пута, који води од Јерусалима ка Јерихону. У Светом Писму, овај географски простор се назива пустиња Харрат и повезана је са многим историјским догађајима.

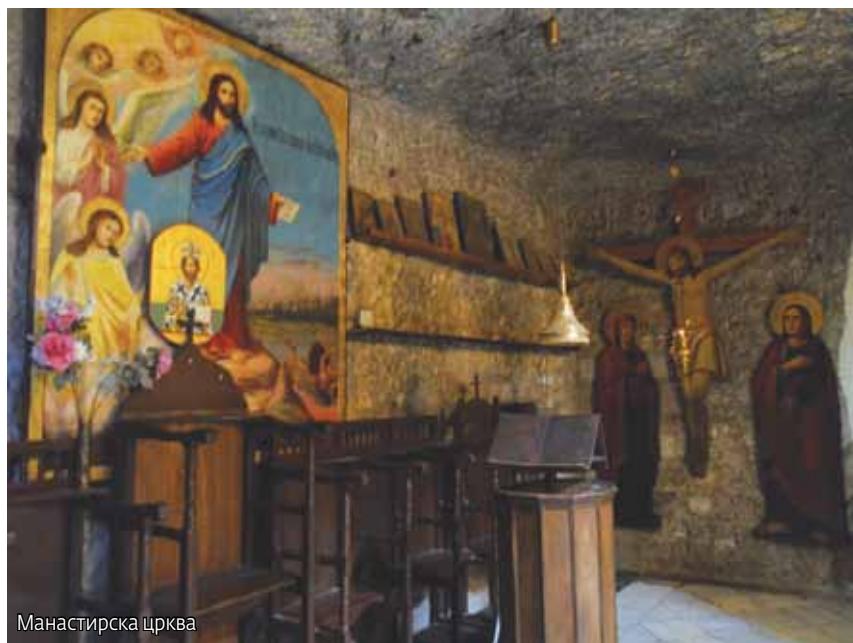
Свети пророк Илија

У манастиру Хозева се налази спиља у коју се некада сакрио Свети Пророк Илија (910. године пре Христа) да би се спасао од безбожног цара Ахава и супруге му Језавеље. У овој спиљи ревносни пророк је провео месеце, хранећи се на чудесан начин. Гаврани су му доносили јутром и

вечером хлеб и месо. Воду је пио са извора из стене. Када је у спиљи пресушила вода, пророк је, по заповести Божијој, отишао у Сарепту Сидонску.

Свети Јоаким и Ана

После дуго година, у овој истој спиљи, боравио је богоотац Јоаким, четрдесет дана је овде тиховао и молио се Богу да му подари дете, пошто није имао деце. Из истог разлога и његова супруга Ана боравила је у њиховој кући, молећи се усрдно. Са сузама је молила Бога да је разреши њене бездетности. Њеној молитви, Свети Јоаким је додавао своју у пустињи, како већ сведочи древно Предање. „Нећу устати“, говораше богоотац Јоаким. „Нити ћу ишта пити, док ме не посети Господ Бог мој, без обзира на моју недостојну молитву.“ И није спавао уопште осим на тренутак, док га човеколубиви Господ, Који увек слуша молитве

угодника својих, не услиши, пославши Ангела својега да их обрадује и јави им да ће добити дете. И заиста, следеће године Јоаким и Ана добише кћер Преблагословену Марију, Мајку Божију. Отуда се они називају богојадитељи, јер су преци по телу Спаситеља Христа, Бога нашега.

Из Предања свете Јерусалимске Цркве зна се да је у хозевитској клисури Свети Јоаким, отац Пресвете Богородице, имао своје имање. На њему је касније подигнута црква у којој данас неколико пута годишње бивају величанствени панигири и прославе.

На истом овом месту ће касније настати манастир Пресвете Богородице Хозева, који се сматра једним од најстаријих манастира у Палестини.

Свети Јован Хозевит Чудотворац

У манастиру Хозева живеле су ангелским животом многе благочестиве душе. У њему је живео, као што рекосмо, Георгије са Кипра, велики подвижник овог манастира. Читава област Хозева одише светошћу. На ову је област мислио Господ када је говорио

причу о човеку кога су напали разбојници, у познатој параболи о милостивом Самарјанину. У хозевитској клисури налазе се многе пећине и спиле у којима је раније живело мноштво монаха. У једној од њих, која се налази високо изнад манастира, подвизавао се Свети Јован Чудотворац. Он је изабран за Епископа кесаријског, али се касније повукао и наставио свој пријашњи подвиг у хозевитској пештери. Овај велики чудотворац сагради нову цркву у част Пресвете Богородице и устроји општежиће, у које се сабра мноштво монаха жељних ангелског живота.

Страдање и вакрсење манастира Хозева

У овој светињи збивају се многобројна чудеса од Пресвете Богородице, али и монаха спилеота хозевитских, којих је почетком седмог века било пет хиљада, све до персијских освајања. Персијанци су својим дивљим хордама нанели велико зло овој светињи и монасима овог манастира, као и цркви Вакрсења у Јерусалиму и другим црквама широм Палестине. Манастир Хозева је, међутим, опстао и данас живи молитвама Пресвете Богородице и Светих богојадитеља Јоакима и Ане. У њему, поред моштију Светог Георгија и Јована Чудотворца, постоје мошти савременог подвижника Јакова – Јована Румуна, који се подобно древним оцима подвизавао у овој светињи у наше време. Постоји веровање да ће манастир Хозева, као и манастир Светог Саве Освећеног у Јудејској пустињи, постојати до краја света и Другог доласка Господњег.

Молитвама Пресвете Богородице, Светих богојадитеља Јоакима и Ане и свих светих хозевитских отаца, Господе Исусе Христе Богје наш, помилуј нас. Амин.

Превод са тикој:
Ейской далматински Фотије

Извор: www.diakonima.gr

– Поводом намере да се канонизује Алојзије Степинац –

Анте Павелић и
Алојзије Степинац
1941. године

Степинац не треба да буде светитељ. И тачка.

гр Александар Раковић

Претходних месеци српску јавност је узбуркала намера Римокатоличке цркве да канонизује надбискупу Независне Државе Хрватске Алојзија Степинца. Већ дugo трају ти притисци унутар Римокатоличке цркве да овај надбискуп у усташкој држави, а потом кардинал Римокатоличке цркве у Федеративној Народној Републици Југославији (од 1952), постане светитељ.

Степинац је 1998. проглашен блаженим и очекивало се да ће је звездо хрватских заговорника Степинчевог лика и дела у Ватикану као и Римокатоличка црква у Хрватској ићи на коначно решење – ка канонизацији. Отпор томе био је став Српске Православне Цркве да духовни поглавар у Независној Држави Хрватској – у којој су ушле током Другог светског рата свирепо погубиле стотине и стотине хиљада Срба, Јевреја и Рома, прекрштавале и пртеривале православне Србе – буде уведен у ред светитеља. Српски Патријарх Иринеј уручио је крајем јуна

2014. писмо секретару у Државном секретаријату Свете столице надбискупу Доминику Мамбертију, намењено папи Франциску (Фрањи), у којем је изнео приговоре у погледу канонизације Алојзија Степинца.

Како би изашла у сусрет захтевима Римокатоличке цркве да се о теми канонизације Алојзија Степинца разговара у оквиру заједничке радне групе, Српска Православна Црква је крајем маја 2015. формирала Комисију за дијалог на чијем је челу Митрополит загребачко-љубљански Порфирије Перић. Владика Порфирије је за Ал Џазиру раније из-

јавио да „дели мишљење Патријарха српског Иринеја да светац, којој год Цркви припадао, мора бити личност светла и света за сву браћу у Христу“ – односно да Степинац својим делом нипошто није заслужио да буде светитељ хришћанске Цркве. Владика славонски Јован Булибрк, председник Одбора за Јасеновац Српске Православне Цркве, изјавио је у августу 2015. да надбискуп Степинац није био нимало храбар када је требало да осуди усташка злодела.

Међутим, одмах потом се огласио кардинал Јосип Бозанић који је 30. августа 2015. рекао да је,

када је реч о канонизацији Алојзија Степинца, „радни процес при Светој Столици готово завршен с позитивним закључком“, да „папа Фрањо не жели одустати од канонизације блаженог Алојзија Степинца јер је и особно увјeren у његову светост“, да се предлогом за формирање заједничке радне групе „одлучио на један посебан, готово неочекиван екуменски корак, без преседана у повијести“ усмерен к томе да „Српска Православна Црква упозна наше аргументе зашто је кардинал Степинац свет те да се и сама његова канонизација додогоди у бољем озрачују односа тих двију Цркава“. Кардинал Бозанић је посебно нагласио: „Оно што је учињено неће се више преиспитивати, нема никакве ревизије процеса. Можемо рећи да је сам процес за проглашење светим блаженог Алојзија дошао готово до свог краја“.

Из Бозанићевих речи произлази да радна група нема о чему да дебатује, да је при Светој столици већ донета одлука о канонизацији Степинца и да римокатоличка страна има само намеру да саопшти своје аргументе које Српска Православна Црква може да прихвати, али и не мора. Према Бозанићу, Српска Православна Црква не може ниједним аргументом да пољуља став Римокатоличке цркве. С тим у вези, ако би Бозанићеве тврђње биле тачне, дијалог око спорне канонизације Алојзија Степинца није ништа друго до бацање прашине у очи.

Хрватски лоби при Светој столици убацио је врућ кромпир папи Фрањи намером да Степинац буде канонизован. Тешко би се могло поверовати да би папа Фрања одуговлачио стављање потписа на потврду „Степинчеве светости“ да је сигуран у то да овај кардинал Римокатоличке цркве заслужује да буде светитељ. Према речима председника Републике Србије Томислава Николића, папа Фрања му је у септембру 2015. приликом њиховог сусрета у Ватикану рекао: „Ако би Српска Право-

славна Црква била против канонизације Степинца, а ја мислим да би била, онда би то био први светац у хришћанству кога једна Црква не би признала. Мени то не треба“. У јануару 2016. папу Фрању је посетила и висока делегација Српске Православне Цркве коју су чинили Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, Епископ бачки Иринеј и амбасадор Републике Србије при Унеску проф. др Дарко Танасковић. Једна од тема је био и будући дијалог о кардиналу Алојзију Степинцу.

Од стране Римокатоличке цркве у Хрватској се може чути да не постоје разлози да Српска Православна Црква захлади односе јер ће документација о Алојзију Степинцу, која се припрема да би била прослеђења Патријаршији у Београду, наводно „убедити Српску Православну Цркву у истинитост Степинчеве светости“ и отклонити слику о Степинцу коју је „наметнула комунистичка власт“ као ратном злочинцу, сараднику окупатора и домаћих издајника. Али није само југословенска историографија стекла такву слику на основу историјских чињеница. О Степинчевој одговорности за ратне злочине свој суд дале су и западне историографије, а огласили су се и јеврејски експерти за питање Холокауста који су подвукли да надбискуп Независне Државе Хрватске нипошто не би смео да буде светитељ.

Брину ме лична запажања и сазнања да постоји мален број српских теолога који подвлаче да се Алојзије Степинац „добро држао“ на суду Народне Републике Хрватске и да је пружио „велики отпор“ комунистичким властима које су га осудиле за ратне злочине, а међу неделима која су му стављена на терет било је и „прекрштавање Срба“ односно насиљно превођење Срба у римокатоличку веру. Алојзије Степинац је могао да пружи отпор на суду какав год је хтео јер је знао да му кому-

нистичке власти Федеративне Народне Републике Југославије неће смакнути главу.

Нажалост, може се рећи да мањи део нашег народа, средње или млађе генерације – посебно део који жeli да буде укључен у европске и евроатлантске токове – не може да изнесе на својим леђима терет који су нашем народу, српском народу, наметнули Западна Европа и Сједињене Америчке Државе. Наиме, да би избегли да се на њих лично пренесе стигма о „Србима као кривцима за југословенске ратове деведесетих“, коју нам и даље спочитавају иностране дипломате и домаћи представници невладиног сектора, амбициозни млади људи из наше средине су спремни на све могуће врсте самопреиспитивања, аутоцензуре, политичке коректности и етичке мимикрије. Само да би остварили међународне контакте и приказали се у „светлом европском и демократском светлу“. У том смислу је и отвореност за Степинчево држање пред судијама у социјалистичкој држави.

Уколико Степинац буде канонизован, ниједна рана из прошlostи неће моћи да зацели. То би било све друго осим пут ка помирењу. Стога би став Српске Православне Цркве морао да остане, по сваку цену, да не долази у обзир проглашење Степинца за светитеља. И тачка. Јер Хрвати кроз „канонизацију Степинца“ имају намеру да прокрче пут амнистији за злочине усташке државе. Чини се да римски папа Фрања у потпуности разуме ситуацију и да види како хрватски лоби гура Римокатоличку цркву и Српску Православну Цркву у непотребне несугласице.

Руски Патријарх Кирил и римски папа Фрања су нам у фебруару 2016. послали поруку о братској љубави хришћана на Истоку и Западу. Треба се надати да су ту поруку добро чули представници „Цркве у Хрвату“, како у Хрватској тако и у Босни и Херцеговини.

Топлички устанак – нејач против силе и оружја (4. део)

Сведочење америчког новинара

Анthonије Ђурић

– О злочинима Бугара сведочио је
и амерички новинар Вилијам Драјтон –

У нишкој епархији убијено је 158 свештеника. У току једне ноћи из Ниша су на губилиште одведена 23 свештеника. Пуким случајем спасла су се само двојица, остале су побили и њихове лешеве спалили...

У пиротском округу убијено је 2.300 душа.

Посебно поглавље у овим злочинима чини Сурдулица, која је, у то време, назvana „српска касапница“. Сви они несрећници који су Бугарима пали у шаке морали су да прођу кроз ову варошицу – њих су одводили у интернацију, у „унутрашњост царства“ – како су Бугари називали овај срамни чин. У Сурдулици је непрекидно заседао бугарски ратни суд, који су сачињавали два поручника и два наредника. Они су из зграда у којима су били смештени интернирци одвајали оне које је требало стрељати. Пре убијања жртве су биле опљачкане. Жртве су биле убијане на три начина: најпре из пушака, али се брзо испоставило да то није згодно, јер се пуцњава чула надалеко; злочинци су се онда лађали ножева и, најзад, мотки. Ако би неко у јами пока-

зивао знаке живота – обично би га дотукли камењем... Војници, којима је била поверена ова масовна ликвидација и сами су се згражавали, па су једног дана одбили оваква наређења. Ратни суд је онда тражио да се у овај крај уpute специјалне комитске чете које су наставиле убијања без трунке сажаљења и милости.

Криминолог светског гласа, Швајцарац др Арчибалд Рајс, који је испитивао злочине које су у почетку рата починиле аустроугарске трупе у Мачви, бавио се касније и испитивањем злочина које су починили Бугари на окупираним делу Србије.

Он наводи да је у Сурдулици убијено од 2.000 до 3.000 људи из околине или су дотерани из других места. Сведоци нису могли да их преброје. Крајем децембра 1915. године, што ће рећи одмах после окупације Србије, и 14 месеци пре останка у Топлици, Бугари су масовно убијали. Од појединачних судбина, др Рајс наводи једног адвоката из Књажевца, који је у Сурдулици доведен из Призрена са кћерком која је могла имати између шеснаест

и седамнаест година и ту их исте ноћи убили. Сви су убијани убодом бајонета...

О злочинима Бугара сведочио је и амерички новинар Вилијам Драјтон. Из његове опширне документације издвојили смо само овај детаљ:

„...На путу за Лесковац зауставили смо се у малом селу Велика Грабовица, где смо нашли први доказ о бугарском мучењу званом „љуљашка“. На таваници су избушене две рупе кроз које су провучени конопци и везани за греде на тавану. Провлачећи му конопац испод пазуха, обесили би голог Србина кога би зањихали тако да би он, попут клатна, одбачен од једног ударао о супротни зид, а Бугари су, да би одржали ритам, код сваког замаха ударали по њему дебелом мотком...“

Један од најпотреснијих призора наводи Сретен Динић у својој књизи „Бугарска зверства у врањском округу“:

„...Анђелко Шопић, свештеник из Брлога, среза нишавског, повлачио се 1915. године са својим једанаестогодишњим сином Владиславом до Приштине. Одатле

Окупатори вешају српске устанике
(извор: wikimedia.org)

их Бугари спроведу у Лесковац и пуковник Калканџијев са црним списком упути у Сурдулицу. Уз пут, у крчми у једном селу, механџика, видећи изнурено дете, рече Анђелку: „Дај ми, попе, то дете под своје, иначе немам деце“. Поп се насмеши на то, а она му дада шапћући, да бугарски војници не чују: „Истину ти кажем, остави дете, јер они такву децу убијају у Сурдулици.“ Поп сав пребледе, но у том спроводници нардише да се продужи даље...“

У Сурдулици су их држали у затвору само дотле док се није смркло. За то време ређали су се бугарски војници и пљачкали: скидали су капуте, ципеле, сатове, али су највише тражили новац. Но, главна пљачка извршена је

пред само убијање. Пошто је поп видео да им се приближио крај, који се може бројати минутима, а верујући да ће дете бити поштетио, предаде му, кријући, мало паре и показа како ће продолжити свој мученички пут да се врати мајци. Кад их изведоше из затвора и почеше везивати, поп клече на колена и бризну у плач: „Тако вам дете ваше, поштедите ово невино дете, оно ништа није криво...“

Дете у чељустима смрти

„Везуј!“ – дрекну наредник – „оно ште бидна поголем шовинист и комита!“

Кад везаше дете, оно повика: „Немојте ме везати, нећу да бе-

жим!“ Тада се окрете оцу и рече му: „Опрости ми, тато, ако сам те кадгод наљутио.“ Отац му приђе, пољуби у чело своје чедо и дрхтавим гласом рече: „Ниси ме, сине, ти никад наљутио, опрости ти тати што те довео овако до чељусти смрти, мислећи да те спасе...“

Тада их потераше на губилиште. Владислав је био у ланцу везан за три четири човека даље од оца и није приметио кад се Анђелко некако одвезао и удаљио у страну од колоне коју је терало двадесет бугарских војника у пустој новембарској помрчини уз Врлу Реку. Велика је борба била у очевој души за неколико тренутака. У том размишљању прекиде га плотун из пушака и глас његовог детета: „Jao, тато, убише ме!“ Он потрча према сину, али га заустави други плотун те скрену у страну и останде жив да прича ову страшну историју, смрт свога синчића...

Средином јула 1916. године неколико десетина

грађана Бруса и околине доведени су у круг крушевачке касарне и ту убијени. Међу првима су повешани Сибин Јеличић, брат布莱же Јеличића, народног посланика, који је у том часу био у интернацији; бивши посланик Милосав Стевовић, затим управник поште Војислав Браловић, Тихомир Шиљић из Дубаца, Добросав и Влајко Павлићевић из Радманова, Бошко Рочманац из Гочманца, Светозар Ковачевић из Попова и многи други. Осим обешених, злочинци су у Крушевцу поубијали још око хиљаду невиних људи. Убијане су породице ратника који су прешли Албанију и борили се на Солунском фронту.

– наставиће се –

Седамдесет година од смрти Леонтија Нинковића, црквеног делатника, архимандрита, историографа, писца и неимара

„Уместо свеће за покој душе“

Александра Марковић Новаков

За свој предани рад био је одликован: Командирским крстом књаза Данила III реда (1912), Карађорђевом звездом IV реда (1924), Сребрном медаљом за храброст, Златном медаљом за ревност, Крстом Светог Саве IV реда, Албанском споменицом, Медаљом за Уједињење, Орденом Југословенске круне IV реда, Италијанском круном и француском одликовањем Палмом Академије.

Леонтије Нинковић рођен је као Благоје, 23. марта 1873. године, у Доњем Врбну (селу, смештеном између Требиња и Билеће), од оца Ђокана, из познате земљорадничке породице, и мајке Стоје, рођене Реповић из Бањана. Основној писмености научио га је Јевстатије Гађиновић, игуман манастира Добрићево (1884–1885), а основну школу је завршио у манастиру Дужи и у Требињу (1886–1890).

Прво је радио као чиновник Грађевинске секције у Требињу и сарађивао на трасирању и градњи цесте (1894). Иако је државна служба подразумевала стабилно финансирање и лагоднији живот, он ју је напустио и отишао за искушеника у манастир Добрићево (1895). Митрополит Серафим Перовић га је позвао да у Митрополији у Мостару ради канцеларијске послове и да се усавршава у богослужењу и црквеним обредима. Истовремено се школовао и завршиоiju ниже гимназију

(1895–1896). Замонашио га је Јевстатије Гађиновић у манастиру Добрићево 8. септембра 1896. године. У чин јерођакона рукоположио га је Митрополит Серафим Перовић у селу Засад 14. септембра 1896, приликом освећења новоподигнуте цркве. До 9. фебруара 1909. живео је у манастиру Добрићево.

У Мостару је 1905. изабран за заменика почасног члана Црквеног суда. На скупштини Срба целог Билећког котара изабран је за посланика. Учествовао је у раду скупштина у Сарајеву 1907. и у Будимпешти 1909. По повратку из Будимпеште у тренутку анексије БиХ пребегао је у Црну Гору. Аустроугарска влада га је прогласила за издајника и забранила му повратак у завичај.

Леонтије је примио црногорско држављанство и краљ Никола га је поставио за настојатеља манастира Острог 23. јануара а за игумана, на Цвети 1910. До почетка Првог светског рата био је настојатељ Острога.

За време Првог светског рата био је верски референт у штабу Херцеговачког одреда црногорске војске (1914–1916). После капитулације Црне Горе на Богојављење 1916. године напустио је манастир Острог и са херцеговачким добровољцима евакуисао се до Драча, затим до Крфа, одакле је отишао у Француску. У Бордоу је постављен за свештеника у Двору краља Николе. Истовремено је био и члан Црногорског Црвеног крста у Неју код Париза. На ове положаје поднео је оставку децембра 1918. и вратио се у отаџбину.

Како је место игумана манастира Острог било попуњено, Леонтије је остао на располагању до августа 1919. године. Митрополит Гаврило Дожић је понудио Леонтију место настојатеља манастира Пећка патријаршија или манастира Дечани. Прихватио је место настојатеља манастира Дечани и примио управу 16. септембра 1919. године.

Када је започео управљање, затекао је манастир без монаха, опљачкан, с уништеним имањем и конацима. Успео је да братство опет оснује и да обнови манастир. Успео је да поврати знатан део манастирског имања који су отели Арбанаси у селима: Дечани, Горњи и Доњи Црнобрег и Истинићу. Повратио је манастиру и око 500 хектара шуме и око 150 хектара ораница.

И у новој држави Арбанаси су узнемирали манастир и његово имање, па га је морала штитити мања војна посада.

Са српским властима је водио обимну преписку у којој их је обавештавао о стању на Косову и Метохији. Приволео је краља Александра, приликом његове и посете краљице Марије манастиру, да постане покровитељ и главни ктитор манастира Дечани (1924). Том приликом је краљ Александар запалио заветне свеће кнегиње Милице.

Чин архимандрита добио је јануара 1921. у Пећкој патријаршији од Митрополита Гаврила Дожића. Именован је за члана Конзисторије у Пећи, као и за вршиоца дужности администратора Пећке патријаршије, што је одбио. Због свог супротстављања идеји да се монашка школа премести у Дечане (1932), смењен је и пензионисан (1933).

За собом је оставио велику уштеђевину од манастирских прихода и одлично уређен манастир. Један од конака носи назив „Леонтијев конак“. Био је настојатељ манастира Житомислић (1935–1936). Живео је у манастиру Добрићеву и Требињу.

Реновирао је цркву у свом селу и та црква је посвећена Светом Јовану Крститељу, крсној слави свих Никовића. Био је члан добротвор Св. Климента у Охриду, члан добротвор Богословског друштва „Растко“ у Призрену, члан утемељивач Друштва „Кнегиња Љубица“ у Београду, члан и оснивач Јадранске страже у Пе-

ћи, члан утемељивач Друштва „Проsvjeta“ у Сарајеву.

Бавио се књижевношћу, писао је прозу и поезију. Писао је радове о споменицима културе, историјске садржине али је објављивао и историјску грађу. Написао је врло значајне и добро оцењене монографије о манастирима Добрићеву и Дечанима, као и о братству Дечана. Бавио се и личношћу и делом Стефана Дечанског. Био је сарадник часописа: *Луча* (1900), *Просвјета* (1899–1901), *Дан* (1912), *Гласник СПЦ* (1914), *Државни календар Црне Горе* за 1918, *Гласник патријаршије* (1921), *Српски народни календар* (1925), *Млада Зеља* (1929), *Слободна мисао* (1937), *Ловћенски одјек*, *Духовна спрата*, *Записи*. Његова писма као настојатеља манастира Дечана објављена су у монографији *Задужбине Косова*.

Аутор је књига: *Монографија манастира Добрићева са подручним црквама*, Мостар 1908; *Српски споменици у Шравунској околини*, Београд 1910; *Срећање у шуђини*, Женева 1918; *Српска лавра Високих Дечана*, Пећ 1923; *Краљ и краљица у Лаври Високих Дечана*, Пећ 1926; *Браћство Лавре Високих Дечана*, Пећ 1927, Приштина 1997; *Полазник*, Београд, 1932; *Пройовиједи*, Мостар, 1936; *Чудеса Светог Стефана краља Дечанског*, Сремски Карловци 1929; *Сан краља Стефана и зидаше високих Дечана*, Сремски Карловци 1931.

За свој предани рад био је одликован: Командирским крстом књаза Данила III реда (1912),

Карађорђевом звездом IV реда (1924), Сребрном медаљом за храброст, Златном медаљом за ревност, Крстом Светог Саве IV реда, Албанском споменицом, Медаљом за Уједињење, Орденом Југословенске круне IV реда, Италијанском круном и француском одликовањем Палмом Академије.

Преминуо је у Требињу, 1. марта 1946, у комунистичкој Југославији, и готово у тајности је сахрањен. Његови посмртни остаци касније су пренесени и положени поред олтара Саборне цркве Преображења Господњег у Требињу.

ЛИТЕРАТУРА: Политика, 20. III 1946, 8; Слободан Бобан Томић, Споменица одликованих лица из Црне Горе, Београд 1996, 380; Браћство Лавре Високих Дечана, Приштина 1998, 60–70; Манастир Добрићево, Београд 2000; Милица Окиљ, Васкрс Житомислића, Бања Лука, Требиње, 2005, 15; Бранислав Тодић, Милка Чанак Медић, Манастир Дечани, Београд 2005.

Прилог јавној расправи о верској настави и грађанском васпитању

Верска настава и грађанско васпитање – између сукоба и сарадње

Владимир Марјановић

Најлепше установе остаће свуд мртва хартија, ако у грађана не буде зреле свести, просвећеног родољубља, и грађанских врлина.

Милан Ђ. Милићевић

Увођење предмета верске наставе и грађанског васпитања у образовни систем Србије још увек изазива опречне реакције. Цркве и традиционалне верске заједнице полазе од става да је верска настава елементарно право религиозних грађана и да то право треба поштовати. Осим тога, верска настава има дугу традицију о школском систему Србије. Са друге стране, изразити секуларисти различитих идеолошких опредељења и традиција (најчешће левичарских и либералних) инсистирају на принципу строге одвојености „Цркве и државе“, која практично подразумева забрану ширења религијског учења било које верске заједнице у оквиру државних школа.

Крајем 2015. године из Министарства просвете, науке и технолошког развоја дошао је предлог о укидању или драстичном смањењу часова како верске наставе, тако и грађанског васпитања. Један од главних аргумента је преоптерећеност ученика великим бројем часова, као и поделе међу ученицима и дискриминација коју изазва избор између два предмета.

Ошtre реакције на овакву иницијативу су стигле из традиционалних Цркава и верских заједница, које су категорички одбијале иницијативу из Министарства, али и многобрojних организација цивилног друштва, које су заговарале задржавање предмета грађанског

vaspitaњa u osnovnim i srednjim školama. Došlo je do svojevrsne saglasnosti Crkava i verских zaјednica i nevladinog sektora oko stava da su verска naставa i građansko vaspitaњe potrebnii u srpskom sistemu obrazovaњa.

Вештачки јаз

Da bi bila postigнутa ravnoteža između verskog i sekularnog principa u školском sistemu, pre petnaest godina uveden je i predmet građansko vaspitaњe kao svojevrsna „etičko-humaniistička“ alternativa verском obrazovaњu. Na taj начин се створио јаз између верских и грађanskih vrednosti, привид да верници nemaju jednaku потребu za razvijanja građanske svesti. Verско i građansko obrazovaњe su neprirodno i вештачки супротстављени. Велика је предрасуда да грађansko vaspitaњe представља предмет намењен атеистима.

Основна идеја грађanskog vaspitaњa је обrazovaњe за грађansko dруштvo i demokratiju, као и upoznavanje koncepta ljudskih i dečjih prava. Осим поменутих тема, у оквиру овог предмета се обрађује читав низ области, почевши од подстицања развоја личности и социјалног сазнања код ученика, дискриминације, ненасилне комуникације, конструктивног вођења дебате, партиципације у школи, локалној средини, разговора са

пословодцима, медијске писмености итд. Слични предмети постоје у многим европским земљама. На часовима грађanskog vaspitaњa ђаци ne уче o атеизму, agностицизму или секуларизму. Ничег сличног нема у плану и програму.

Милан Ђ. Милићевић

Predmet veoma sличan savremenom грађanskom vaspitaњu izučavao se пре више од сто година у школама Краљевине Србије и Краљевине Југославије. Први уџбеник под називом Школица за грађanska права и дужности (1873) написао је Милан Ђ. Милићевић (иначе свршени богослов). Предмет у то време није био концептиран као alternativa verској настави и подразумевао је поуке о грађanskim врлинама, моралним обавезама, друштвеним и политичким правима.

Унапредити наставу

Ради побољшања квалитета часова верске наставе и грађанског васпитања, чини се да би било корисно унети и неке новине и измене у план и програм. С обзиром на то да се један од упућених приговора односи на дискриминацију, поделе међу ученицима и нетолеранцију, увођење одређеног броја заједничких часова може представљати квалитетно решење. Постоји читав низ тема које ћаци на верској настави и грађанском васпитању могу заједнички изучавати, попут људских и дечијих права, верске толеранције, грађанског активизма или ненасиља.

Нарочито би било значајно имплементирати у наставу изучавање основа главних монотеистичких религија. То би укључивало и ученичке посете сакралним објектима различитих верских заједница.

Упознавање религије, традиције и обичаја свих грађана државе Србије, без обзира на њихову етничку или другу припадност, сигуран је пут као међународној и међуверској трпљивости.

Морално васпитање

Верска настава и грађанско васпитање су предмети са различитим концептом и градивом, а који у основи имају заједнички циљ – морално васпитање ученика. Иако је по увођењу ових предмета у школе постављен својеврсни јаз између религијског и грађанског принципа, убрзо се он постепено почeo превазилазити. Уместо сукоба појавила се потреба за сарадњом, нарочито у црквеним круговима. Зато и не треба да чуди став изречен у званичном саопштењу Светог Архијерејског Синода из децембра 2015. године, у којем се каже да се ученици који похађају наставу грађанског васпитања „уче примењивању хуманих вредности, људске солидарности и поштовању људских права и слобода. Веронаука и овај алтернативни предмет се разликују

Фото: Данко Страхињић

по терминологији, али су по садржају сродни и комплементарни.“

Држава би морала stati иза ових предмета и подржати их из све снаге. Укидање или пак драстично смањење часова предмета верске наставе и грађанског васпитање произвело би немерљиву штету која би се одразила на многе генерације. Српско друштво је протеклих деценија прошло кроз ратове, политичке ломове, економске и друштвене кризе. Наступила је ерозија основних људских вредности и пораст свих врста насиља, етничке мржње и верске нетолеранције. Школски и образовни систем мора

адекватно одговорити на савремене друштвене изазове. Ђацима је неопходно пружити одговарајуће морално образовање и омогућити им усвајање хуманих вредности које су издржале пробу времена и на којима се заснива наша цивилизација. Ученицима је потребно и верско и грађанско образовање.

Извори: 1. Саопштење за јавност Светог Архијерејског Синода (ВЕРОНАУКА), spc.rs/sr/saopshtenje_za_javnost_26. Приступљено 17. 2. 2016. године.
2. Грађанско васпитање за његи разред основне школе, Министарство просвете и спорта, Београд, 2006. године.

– Биоетичке теме –

Изазови моралног биопобољшања

Посијујај шако да човечност, како у твојој власништвој личности, шако и у личности свакој другој човека, узимаш увек и као циљ, а никада само као средство.

(Имануел Кант, Заснивање метафизике морала)

Покушаји достизања општег болјитка у свету засновани су на заједничким вредностима људског достојанства. Међутим, од давнина људи настоје да осујете таква стремљења и универзалне моралне норме учине релативним, произвољним и уподобљеним појединачним егоистичним интересима. На оваквим супротностима опстаје историја људског рода. Мудри Хераклит је давно запазио да „највеће супротности образују најлепшу хармонију“.

Често оправдање за своја недела налазимо у поступцима других и тако се усавршавамо у чињењу зла. Према механизму пројекције, властите особине приписујемо другима, а себе сматрамо „сувише добрим“. Како учинити човека бољим, нарочито, у време, које је, чини се, доба његовог општег пада? Ако доброта подразумева безусловну љубав према ближњем, може ли се онда у њој претерати?

Идеја моралног побољшања човечанства траје колико и промишљање о људском бићу, његовом месту, улози и значају у свету. Човек настоји да своју личност употреби на различите начине – образовањем, прихватањем и стварањем културне баштине, спортским активностима, изражавањем религијских осећања, учествовањем у литургијској пракси и спремношћу на показање као истинско преумљење и темељну властиту промену. Морално побољшање значи развијање моћи и капацитета да будемо бољи.

Аристотел је сматрао да посматрање трагедије у позоришту треба да нас учини моралнијим. Човек из театра треба да изађе бољи него што је био пре уласка у њега. Посматрајући недужног јунака, који

страда без кривице, осећамо емпатију и страх. Идентификујемо се са његовом судбином, доживљавамо његову патњу као сопствену. Такође, осећамо страх да би несрећа могла и нас задесити. Управо осећања емпатије и страха треба да нас доведу до катаре (моралног прочишћавања, тј. оплемењивања).

Господ је даровао човеку слободу избора између добра и зла. Начинио га је „јаким да издржи, но слободним да отпадне“, како то рече чувени енглески књижевник Џон Милтон у *Изгубљеном рају*. Вилијам Голдинг поткрепљује у *Слободном параду* ову мисао: „Отплесао сам једном из радости ка укусу кромпира. Био сам слободан зато што сам изабрао“. Британски биоетичар Џон Херис сматра да нема врлине у чињењу онога што морамо да чинимо („Морално побољшање“, у зборнику *Биоетика*, приредили Војин Ракић, Иван Младеновић и Рада Дрезгић, Службени гласник и Институт за филозофију и друштвену теорију, Београд 2012, стр. 312). Моралност, дакле, свакако, подразумева слободу избора – према томе, могућност да будемо бољи, али и да отпаднемо. Кант је слободну вољу сматрао нужним условом универзалног моралног закона – категоричког императива. Руководимо се слободном вољом и превазилазимо егоистичне нагоне нашег бића.

Савремена биотехнолошка средства омогућавају морално побољшање човека, поспешујући његову емпатију, развијајући алtruizam (човекољубиву способност да жртвујемо себе ради бољитка других) и осећај правде. На пример, окситоцин (хормон одговоран за саосећајност), у виду назалног спреја, користе жене које пате од постпорођајне депресије у

неким државама ради поспешивања мајчинске емпатије.

Проблем, међутим, настаје када се суочимо са питањем да ли морално побољшање треба учинити обавезним. Аустралијски мислилац румунског порекла Џулијан Савулеску и шведски филозоф Ингмар Персон сматрају да морално побољшање треба неодложно учинити обавезним. Не само да можемо да побољшамо себе и своју децу, већ то треба да чинимо („Генетске интервенције и етика побољшања људи“, у зборнику *Биоетика*, стр. 224). Супротстављање овом виду поспешивања капацитета увек је погрешан избор. Незаустављив развој науке и побољшање когнитивних (сазнајних) способности човека могу постати огромно средство злоупотребе, што може довести до ризика од масовног самоуништења (Ингмар Персон и Џулијан Савулеску, „Опасност од когнитивног побољшања и неодложен императив за побољшање моралног карактера човечанства“, у зборнику *Биоетика*, стр. 292). Когнитивно побољшање усмерено је на развијање човекових интелектуалних умећа ради остварења његових индивидуалних циљева, а циљ моралног побољшања јесте универзални бољитак. Поред ових, Савулеску и Персон наводе још аргумента. Човек се од раног детињства когнитивно усавршава, стога неопходно је унапређење његових моралних потенцијала. Рано социјално искуство детета има исти утицај на промену протеина ДНК и темељну измену његове биолошке структуре, као и нетрадиционална биотехнолошка средства.

Запитајмо се, међутим, шта би било када би примена савремених биотехнолошких средстава постала законска обавеза, попут

Богослужбене теме

„В покојишчи Твојем
Господи“ или „В покојишчи
Твојим Господи“?

На пажњу и посвећеност приликом савршавања богослужења подсећали су многи Оци Цркве. У новије време на то је посебно скретао пажњу блаженопочивши Патријарх српски Павле. Чини нам се да и данас постоји потреба да се подсети на неке неправилности, које су се одомаћиле, па чак постале и правило.

У другом тропару који се пева на поменима за упокојене постоји место на које је потребно обратити пажњу. Црквенословенски текст „В покојишчи твојем Господи“ у српском преводу гласи: „У почивалишту Твоме Господе“ (превод Архимандрита др Јустина Поповића). Потребно је нагласити да је неправилно певати „В покојишчи твојим“. Разлог за то је што именица „покоишче“ није везана за покојника, него за почивалиште за које се молимо да у њему упокојени почива. Вероватно је сличност ове две именице утицала да дође до забуне. То је посебно изражено када је у питању заједнички помен у коме се молимо за више упокојених. Као да тада „покојишчи“ као именица у претпостављању множини (иако је она у једнини) наводи на подударност са заменицом „твојим“. Да би се видело до какве то забуне доводи, навешћемо како би у том случају звучао српски превод текста: „У покојнима твојима Господе, где почивају сви Твоји светитељи“. Светитељи не почивају у покојнима, већ у почивалишту Божијем. За покојне се молимо да и они дођеју у исто то почивалиште.

Правилно је, dakle, „**В покојишчи
Твојем Господи**“.

Презвашер Александар Р. Јевтић,
Храм Светог Саве у Краљеву

вакцинације, у циљу сузбијања епидемије.

Историја обилује злоупотребом средстава у циљу „моралног и политичког побољшања људи“. Творци и следбеници различитих идеологија то су чинили да би наметали своја гледишта и уверења као вечне и непроменљиве истине.

Наш биоетичар др Војин Ракић, редовни професор, научни саветник Института друштвених наука и директор Центра за биоетичке студије, установе која организује дебате о моралној допустивости примене биотехнолошких достигнућа, сматра да морално побољшање треба да буде добровољно: „Коначно, побољшање може неповољно утицати на нашу слободу“. Неки тоталитарни комунистички режими присилавали су спортисте да користе анаболичке стероиде. То је један од многобројних примера безочне принуде и злоупотребе биотехнологије у идеолошке сврхе („Од когнитивног до моралног побољшања: Могуће помирење религијских становишта и биотехнолошког стварања болег човека“, у Часопису за проучавање религија и идеологија, Академско друштво за изучавање религија и идеологија – SAC-RI, Румунија, 2012, 11 (31), стр. 113–128; „Добровољно морално побољшање и предрасуда о преживљавању по сваку цену“ у Часопису за медицинску етику, Друштво за студије медицинске етике и Институт за медицинску етику, Велика Британија, 2014, 40 (4), стр. 246–250).

Принудно морално побољшање лишило би човека основног

Бог је први заволео нас: љубав према Богу је одговор на Његову љубав према нама. На слици: Вакресење Христово – Христос из мртвих подиже Адама и Еву, икона, рад Јелене Јефтић

својства његове личности, а то је слобода. Људско биће би постало најбаналније утилитаристичко средство, инструмент за произвођење циља. На тај начин, постали бисмо програмиране машине уведене у фатализам поступака. Сваки наш чин био би последица присиле, тј. „судбине“. Без слободе, човек не би био боголико биће, већ створење лишено одговорности. Достојевски рече: „Ако Бога нема, све је дозвољено“. Јубећи Бога, Сведоброг Цара, извора бесмртности, бивамо нужно бољи према ближњима, јер усвајамо спасоносне и не-пролазне вредности људског живота. То треба да чинимо као слободне личности, а не као аутомати.

Дејан Јевтић,
професор филозофије
у Седмој београдској гимназији
и сарадник Центра за
биоетичке студије

Општа примитивизација заједнице огледа се у малим стварима

Извор: www.novosti.rs

(Не)култура свакодневище

Саша Велимир

Јавни простор показује опште стање као и степен развоја једног града и целог друштва, али и актуелна кретања, интересовања, и опште стање самих становника.

На питање шта је култура, као одговор у већини случајева би уследиле бројне дефиниције, међутим оно што је у њеној основи је начин живота човека. Такође под појмом културе не би требало да се подразумева само један стандард којим би се све групе у друштву могле објаснити, јер то би онда значило да свако ко има другачије обичаје је не-културан. Оно што је важно за велика друштва је и то да у њима постоје високе контрастне вредности и конвенције, стога термин супкултура означава одређене културне делове већих друштава.

Свако друштво се одликује својом традицијом, као и особеном културом. Савремени живот носи бројне промене

које су неизбежни део сваке културе, и као такве утичу и на обликовање једног друштва. Последњих деценија наш простор се нашао под утицајем драстичних промена, а тема овог пута је (не)култура у нашем друштву, и намера је да употребом овог термина указам на један другачији ниво културе који је завладао на нашим просторима.

Појам (не)културе у овом случају подразумева и указује како на духовне тако и на умне творевине, што подразумева језик, веровања, идеје и сазнања, вредности, правила и норме понашања, уметност, васпитање, образовање, навике...

А сад замислите да живите у земљи где се улаже у зимзелено растиње, сезонско цвеће које украшава парковске про-

сторе, пешачке зоне и балкон, не сударом се по тротоарима, а једнакост полове је на завидном нивоу, образовни систем је вредан пажње, имамо некорумпирено здравство и елементарну грађанску со-лидарност... Замислите да живите уз суграђане пуне хвале и подстицаја, у уређеном друштву и простору – попису жеља нема краја. Међутим, то је нечија туђа прича. Нажалост, тема овог текста је мрачна страна наше реалности.

Јавни простор

Јавни простор је простор где се култура, односно некултура најбоље очитава. Он представља широк појам и пројављује се кроз различите сегменте. „Границе јавних простора мо-

гу се посматрати као просторне границе (спољашње, физичке, видљиве...) или и као културолошке (границе слобода, не/видљиве, друштвено прихваћене, итд.). Јавни простор показује опште стање као и степен развоја једног града и целог друштва, али и актуелна кретања, интересовања, и опште стање самих становника.“ У великим градовима јавни простор се карактерише као простор са више слободе у понашању, одевању, галами, отежаном кретању, помешаним пешачком и моторном саобраћају, итд.

Он обухвата у физичком смислу улице, стајалишта јавног превоза, тргове, паркинге... или галерије, чекаонице, холове, библиотеке, безистане, спортске хале и стадионе... Припада свим грађанима, који су дужни да поштују јавни ред и мир који би требало да буде уређен законом. А оно што га карактерише је и то да често представља и место конфликта.

Јавни простор као што има симболички, тако има и јак социјално-интегративни карактер јер се управо преко њега изграђује колективни идентитет, као и свест грађана. Он је доступан свим грађанима, а најкарактеристичнији делови града постали су то временом и идеолошком репродукцијом, масовним медијима, архитектуром и позицијом.

Некултура свакодневног живота

Услед ратова у региону, хиперинфлације, санкција, бомбардовања, социјалне и културолошке транзиције, финансијских криза и високог

степена незапослености, стрес узима свој данак. Између осталог све се одражава и на веома низак ниво културе, готово да је можемо назвати некултуром која влада на нашим просторима.

Стање у којем наш друштвени миље вегетира већ деценијама постаје туробно и поражавајуће, готово безизлазно. Свакодневно се у нашим животима одигравају представе, где их трагична и суморна свакодневица намеће. Влада велика отуђеност, људи су само случајни пролазници, док су градови све прљавији а жи-

јавни простор као што има симболички, тако има и јак социјално-интегративни карактер јер се управо преко њега изграђује колективни идентитет, као и свест грађана. Он је доступан свим грађанима, а најкарактеристичнији делови града постали су то временом и идеолошком репродукцијом, масовним медијима, архитектуром и позицијом.

бот у њима све нехуманији. Ту је и глад, немаштина, згажено образовање и породице. „Обманути смо ријалити забавама, обучени наказним модним стиловима, уплашени острашћеним политичким говором и таблодизираним медијима... док идоли младих постају политичари и треће-разредне певачице.“

Широк је дијапазон пропуста, од стварања дивљих депонија, кршења одлуке о рационалној потрошњи воде у сушном периоду, нелегалних прикључака на водоводну и канализациону мрежу, поткупљиве инспекције и органа власти. Бројни су примери некултуре и непоштовања закона, од саобраћаја, непоштовања старији лица, трудница, мајки, као и маргиналних гру-

пација... А занемарена тема је и еколошка култура. Нажалост, овакво стање је постало нормално понашање. Својим континуитетом ми постајемо имуни, навикавамо се и готово је не примећујемо, док све пролази без последица.

Такође, недолично понашање је присутно, и пројављује се у јавним институцијама, од општина, болница, домаова здравља, аутобуских и железничких станица, итд. Редови, поткупљивост, незаинтересованост, површност и приученост... а заправо њихова намена је служба у корист грађана.

Сигурно да је овакав вид понашања одувек био присутан, међутим њена данашња пројава је више него алармантна. Она данас не само да је јако видљива, већ је и агресивно наглашена. „Можемо рећи да је на сцени разорно ширење некултуре, а сваки покушај успостављања естетских критеријума и борбе против кича бива узлудан.“ Некултура се пројављује на различите начине, од физичких до медијских и виртуелних простора. Јавни простор је загађен вербалним насиљем, етикетирањем и увредама, говором мржње, паранојом, таблоидима.

Такође, неопходно је напоменути да и „по статистикама у Србији је више од 1,3 милиона неписмених људи који немају завршену основну школу, што много говори о нама и нашем нивоу свести. Сви заједно у пакету чинимо веома плодно тло на коме се лако прима примитивизам сваке врсте и намеће стил живота у коме се бахатост, површност и похлепа промовишу као по жељни обрасци понашања.“

Медији као јавни простор

Медији као јавни простор заслужују посебну пажњу и анализу као пример загађивача етра. Уз њихово разматрање често стоји питање и дилема да ли су они ти који намећу неукус аудиторијуму или заправо само испоручују оно што публика тражи, да ли је то аутентична потреба или пак искреирана. Међутим, ово питање бива излишно, када знамо да су медији повезани са финансијским центрима моћи, као и са политичким. Медији имају велику могућност активног васпитавања становништва, и тиме би требало да се воде. Међутим, питање које се неминовно отвара је коме заправо одговара овај примитивизам у јавном простору, као и чији је интерес да се обесмишљава стварност и да се свакодневица свodi на баналност.

„Медијски јавни простор је пун псовки, мржње и неправилног говора које посматра милионски аудиторијум, промовишу се најгоре људске вредности, толерише се непоштење, неморал, насиље, етикетирање и простаклук...“ Јавни дискурс се усмерава у том правцу и стога њихов утицај на наше животе постаје све доминантнији. Медији су све агресивнији, а последице васпитавања публике су очигледне.

Стварност нам се креира на различите начине, и увек је у циљу одређених интересних група, што је битно истаћи. Такође, захтев нашег времена је забава, и чињеница је да се системски ради на култури која производи добро расположење, и која ствара илузију учествовања и лагодности. Културног медијског садржаја готово да више нема, већ се све свodi на испразну забаву и фаворизовање лоших матри-

ца. „И многи аналитичари истичу да заправо иза тога стоји намера да то све у ствари служи као средство за успешно смиривање фрустрираних и агресивних маса и као средство борбе против ‘субверзивне културе’ која изазива побуну.“ Намера је да се пасивизује маса да се свако критичко мишљење изминира и да се људи наведу на виртуелну стварност како би заборавили на реалан живот.

На културу сваке земље треба системски утицати, и то културу у најширем смислу речи. Она није мртво слово на папиру, већ ју чине живи људи. Од државе се креће, јер она је та која би требало да понуди правац и неопходни (барам) минимални поредак. Она би требало да креира културни амбијент, и да уместо неговања приградског духа, јача толеранцију према другима и другачијима.

Закључак

Као што смо видели, општа примитивизација заједнице огледа у малим стварима – на улици, у школи, продавници, ходницима зграда, у саобраћају... Набрајање може ићи у недоглед, и оно нам управо указује на то да је град, и сам јавни простор рефлексија друштва у простору, као што каже Анри Лefевр. Увођење реда у наше јавне просторе би требало да буде тенденција, а она се врши пре свега преко надлежних законодавстава, правосудних и извршних тела. Дефинисање правног оквира за јавни простор, што је задатак законодавца који управо то и одређује је деликатна ствар, и требало би да буде све време изложено реакцијама јавности.

Гледано из лефевровске теоријске визуре, јавни простор би морао да се третира као

ДОБРОЧИНСТВО

Поклоничка агенција Српске цркве
телефон/факс: 011/2687-416, 2686-445
info@dobrocinstvo.rs
www.dobrocinstvo.rs

БУДИМПЕШТА - СЕНТАНДРЕЈА
13 - 16. април

ВАСКРС У СВЕТОЈ ЗЕМЉИ
25. април - 02. мај

ЦАРИГРАД - ИСТАНБУЛ
14 - 21. мај

БЕЧ
18 - 22. мај

СВЕТИЊЕ ГРЧКЕ СА ПАТМОСОМ
06 - 14. јун

МАНАСТИРИ РУМУНИЈЕ
21 - 29. јун

ОСТРОГ
Сваког викенда

производ опште борбе различитих идеолошких позиција које су нераскидиво повезане са општим друштвеним односима моћи. Стога би сваки покушај разумевања јавног простора требало да се теоријски повеже са доминантним друштвеним устројством данашњице тј. са интересним групама.

Међутим, и поред свега тога треба имати на уму да ако поћемо од себе и ствари кренемо решавати на микронивоу, можда ће се макросвет постепено мењати. Стога култури свакодневног живота треба дати примат, јер од ње све и почиње. Опште вредности треба ставити у први план, „а на уму имати да није само српска култура слављење слава, већ је култура свуда око нас“. Она се пројављује и кроз „осмехе које упућујемо једни другима, у подршци свима који раде и вреде, у знању да се каже ‘хвали или извини’, у окреченим кућама, одложеном ђубрету, уметничким делима“.

Проти Живану М. Маринковићу

ректору Призренске богословије у вечни спомен – поводом четрдесетогодишњице упокојења

Прота Живан М. Маринковић родио се у селу Павловцу, у близини Крагујевца, 3. маја 1899. године. Основну школу завршио у суседном селу Лужницама, а онда деветоразредну Богословију Светог Саве започео у Београду и наставио у Сремским Карловцима и завршио 1921. године, јер је Богословија због недостатка зграде премештена у Сремске Карловце. Међу његовим школским друговима у богословији били су Хранислав Ђорић, касније замонашен и био Патријарх Српски Герман, прота Мирко Павловић.

После богословије, већ у априлу прима свештенички чин, постављен на сењску парохију при манастиру Раваница, а онда на II лаповску парохију. Православни богословски факултет у Београду завршио 1926. године. Као државни питомац, у току студија, послат на Римокатолички богословски факултет у Стразбургу, Француска, ради специјализације.

По повратку из Француске, 1928. године, постављен за суплента Богословије Светог Саве у Сремским Карловцима, одакле септембра 1931. прелази у Београд за катихету Треће женске гимназије.

За ректора Призренске богословије, четрнаестог по реду, од којих су већина били такође као и он ученици Богословије Светог Саве у Београду, изабран је 1939. године. Због Другог светског рата, школа је обуставила рад већ 6. априла 1941. године, пошто му је претила смртна опасност, повукао се у Београд и ставио се на располагање Светом Архијерејском Синоду.

Призренска богословија је била прва наша богословија која је обновљена после Другог светског рата – септембра 1947. године. Као ректор Призренске богословије пензионисан је 1. јула 1955. године, на лични захтев.

Прота Живан М. Маринковић написао је више од 20 богословских књига и неколико уџбеника за потребе ученика богословије, а уједно је сарађивао у црквеним листовима и часописима.

После смрти своје трагично преминуле супруге Нате, повукао се у своју кућу у Крагујевцу и ту провео последње дане свога живота. Упокојио се 26. фебруара 1976. године и сахрањен је на крагујевачком Варошком гробљу. Пошто није имао наследнике, своју кућу оставио је Црквену општину у Крагујевцу.

Очинску и братску христолику љубав и пажњу према својим ученицима исказао је прота Живан, захваљујући се за позив на састанак друге генерације обновљене Призренске богословије 1948–1952. године, 1967. године, поводом петнаестогодишњице њихове матуре. У тој генерацији завршио је Патријарх српски Г. Иринеј.

Писмо показује и величину и дубину личности проте Живана, педагогију коју је заиста научио од Најбољег Васпитача Богочовека Христа:

Ректор Живан М. Маринковић и наставници Призренске богословије са изасланником протом Стевом Димитријевићем школске 1951–52. године, Призрен 28. маја 1952. г.

„Крагујевац, 15. август 1967.

Драги оче Слободане,

Твоје писмо са фотографијом дубоко ме је гануло, а исто тако и заједничко писмо из Тополе. И ја много жалим што нисам могао доћи да се са вама видим. Околности су биле такве, да су ми онемогућиле долазак, и поред најбоље воље и жеље...

После трагедије која ме је пре три године задесила изненадном погибијом моје добре супруге... живим у самоћи, повучено, у молитви и припремању за исход из овог света... Али и поред тога, хтео сам да дођем на Ваш састанак, јер је ваша генерација то својим владањем и понашањем у школи била заслужила; остала ми је у најбољем сећању, и ја сам, после извесног колебања, био одлучио да дођем и да вас изгрлим, али ме опака зубоболја спречи у томе... много ми је било жао што ме то спречи да дођем, и жалићу до смрти. Можда је тако воља Божја хтела: да вам ја својом тугом и болом не пореметим вашу драгарску радост и весеље. Нека је слава Богу за све!

Не могу свим Твојим друговима да пишем и објасним шта ме је спречило да дођем. Ако се ти са некима допијујеш и виђаш, молим те, оправдај ме код њих, да не би нешто друго помислили.

Напослетку, још једна молба: сети се у твојим молитвама моје добре супруге Наталије, а не заборави и мене. Ваше молитве, мојих васпитаника, много могу помоћи у дан суда души мојој, па вас молим да ми ту помоћ не ускратите.

Грли те и у духу целива, желећи ти од Господа сва блага Твој ректор – **Ж. М. Маринковић**“

Молитвама његових ученика, свих његових сродника и свих нас, и оних који су га сретали и нас који очекујемо сусрет са њиме, нека га Богочовек Христос помене и дарује му вечност Царства Свога.

Монах Игњаће Марковић

Библија у 365 прича и слика

Препричала Светлана Курђубић Ружић ;
илустрације Небојша Ђурановић ;

стручна редактура
протојереј-ставрофор мр Рајко
Стефановић ; са предговором
Патријарха српског Иринеја

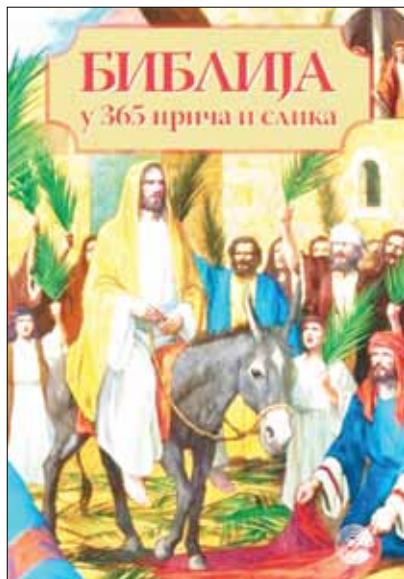
Београд : Евро, 2015
(Суботица : Ротографика)

615 стр. : илустр. ; 27 см

ISBN 978-86-505-2279-0

Права и најважнија степеница на путу спасења

Сваки сусрет са Светим Писмом изван његове употребе у богослужењу Цркве, дакле кроз читање и проучавање смисла, подразумева да имамо у виду, на пример, следеће речи Светог Игњатија Брајчанинова: „Немој се дрзнути да сам тумачиш Јеванђеље и друге књиге Светог Писма. Писмо које је изречено преко светих пророка и апостола, није изречено произвољно, него по надахнућу Светог Духа (2. Пт. 1, 21). Како онда није безумно тумачити га произвољно? Свети Дух, који је преко пророка и апостола изрекао Реч Божију, тумачио га је преко Светих отаца. И реч Божија и њено тумачење – јесу дар Светога Духа. Света Православна Црква прихвата само то једно тумачење! Њена истинска деца примају само то једно тумачење! Ко произвољно објашњава Јеванђеље и све Писмо, тај самим тим одбацује његово тумачење од Светих Отаца, Духом Светим. Ко одбацује тумачење Светог Писма Светим Духом, тај, без сваке сумње, одбацује и само Свето Писмо.“ Да у књизи *Библија у 365 прича и слика*, реномираног и у оваквим пројектима потврђеног издавача Евро, нећемо наићи на поменута искушења, гарантују и речи Његове Светости Господина Иринеја, Патријарха српског у предговору, који је уједно и благослов, да је илустрована Библија један од начина да библијске догађаје приближимо деци начином који је њима близак и разумљив. „Прво у сликама,

потом речима, делима и најважније – примерима самих родитеља који би требало да живе по Речи Божијој.“

Како је однос сакралног текста (рукописног или штампаног) и слике (илустрације, минијатуре, илуминације) кроз историју врло сложена и опширина тема, овом приликом само подсећамо да неке наше најславније старе рукописне књиге (*Мирослављево јеванђеље*, *Минхенски српски исалпир*, *Радослављево јеванђеље*) свој велики значај готово подједнако заснивају и на текстуалном и на ликовном садржају. Непотребно је истицати колико су опредељујуће на развој ликовних уметности, али и на укорењење хришћанске мисли у Европи, утицали Албрехт Дирер својим дрворезима на теме из *Апокалипсе*, односно Гистав Доре као најчувенији илustrатор *Библије*.

Смисао ових напомена је да истакну подухват који је за пројекат *Библија у 365 прича и слика* извео реномирани српски сликар млађе генерације Небојша Ђурановић, припремајући, наменски за ову књигу, 365 слика (уље на платну!) са призорима из Старог и Новог Завета. И кориснику књиге, који није стручњак за суптилне стилске карактеристике модерног сликарства, разумљиво је оно што бележи ликовна критика о његовом стваралаштву: „Његово се сликарство појавно смешиша између две велике школе српске уметности које имају порекло у естетици деветнаестог века и оној између два светска рата. Реалиста и имагинативац, посвећеник стварности, али и

света маште, није сликарство изградио на тврдој појавности прецизног фотореализма, нити на разузданој фантастици која у појединим опусима завршава у гротескном и чудовишном. Одређујући се између две парадигме, узимајући од обе најбоље, Ђурановић се ослања и на наслеђе високог модернизма, сликарство од средине педесетих до средине осамдесетих, периода између енформела и концептуализма, у којем су дошли до израза пре свега ликовне вредности.“ А о свом раду на библијским илустрацијама рећи ће: „Библија је озбиљно штиво, али она је пре свега књига о љубави, о праштању, жртвовању... што се поклапа са мојим поимањем сликарства и живота, које је такво да покушавам да људе оплеменим и охрабрим. У припреми за сликање ове књиге погледао сам многе верзије илустрованих Библија из различитих земаља света, али оно што сам желео, а надам се да сам то и постигао, јесте да она, осим текста, буде и сликовно аутентична, јер у њој постоје многе библијске приче које су веома ретко, ако се не варом чак и никад раније, илустроване на овај начин.“

О томе колико је вредно што Реч Божија међу младе улази у књизи коју препоручујемо методом коју су применили Светлана Курђубић Ружић, уредник и приређивач више књига од националног значаја, и протојереј-ставрофор мр Рајко Стефановић, професор Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу, говори и Његова Светост Патријарх Господин Иринеј у предговору: „Издавање ове вредне публикације намењене за најмлађе, један је од снажних примера очувања и неговања хришћанског идентитета у нашим породицама, јер представља трајни залог наше будућности.“ Ради илустрације како текст *Библије у 365 прича и слика* достиже оно што је најтеже у сваком стваралаштву – дубину и једноставност – наводимо одломке из врло комплексних парабола, најпре о Вавилонској кули, а затим о Силајском Светог Духа на апостоле: „Када је Бог видео шта су људи намерили и да су поново постали самољубиви, охоли и горди, силно се ражалости. Знао је да се људи неће зауставити на томе, да ће њихове жеље и хтења из дана у дан бити све већи, те да ће убрзо по-

стати исто онако неваљали као они људи што су живели пре потопа. „Хајде да си ђемо“, рече тако Бог, „и да им пометемо језике да не разумеју један другог шта говоре.“ И гле, чим то изусти, људи који су дотад говорили истим језиком и лако се око свега договарали одједном више нису могли да се разумеју. Запрепастише се јер је свако сад при чао другим језиком. Тако их је Бог спречио да наста ве са својим безумљем и не почине велико зло као они људи који су живели пре потопа.“ „Народ који је дошао на прославу празника, чувши то необично хујање, скучи се пред кућом у којој су били апостоли, рад да дозна о чему је реч. Али када се пред њима појавише Христови ученици, свети на се још више зачуди кад им се ови обратише. Јер из које год земље да су дошли и којим год језиком да су ти људи говорили, савршено су разумели Христове ученике који су причали о величанственим делима Божијим. Апостоли, који су били из Галилеје, обраћали су се сваком човеку на језику који он разуме, а то је заиста било невероватно!“

Свака од 365 прича, односно слика у књизи о којој говоримо потпуно, појмовно и визуелно, заокружује најпознатије библијске до гађаје и личности. И чини се да би свака појединачно могла бити објављена у најбољој мисионарској публикацији. Али, као посебну и важну вредност књиге истичемо да су све приче и илустрације тако сврсис ходно повезане да чине један венац који води једино препознатљивим путем ка спасењу.

Н. Јованчевић

Панајотис Ифандис

Позив Божији, духовни пут, причасност Слави Божијој

Превод са грчког :
Лада Јагушт Акад

Београд ; Карловац : Мартирија, 2015
(Београд : Типографик Плус)

345 стр. ; 22 см

ISBN 978-86-87909-13-7

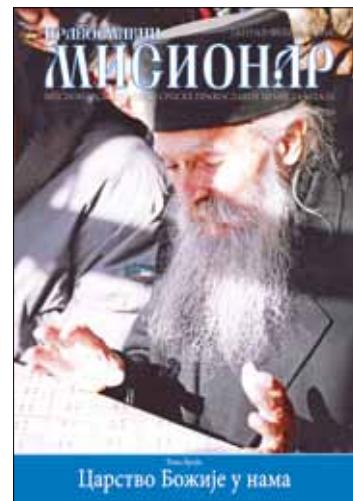
Са благословом Епископа горњокарловачког Герасима, уз помоћ Управе за сарадњу с Црквама и верским заједницама и Управе за сарадњу са Србима у региону при Влади Републике Србије, из штампе је изашла нова књига издавачке установе Епархије горњокарловачке „Мартирија“, аутора Панајотиса Ифандиса, под насловом *Позив Божији, духовни пут, причасност Слави Божијој*.

У овом делу се ради о истраживању које опisuје људске напоре да успоставе, тј. развију живи однос са живим Богом, или како каже Св. Серафим Саровски – да испуне јединствени и прави циљ у животу, а то је стицање Светога Духа. Теологија као реч Божија и као реч о Богу преплиће се са креативним присуством Бога у свету и у историји, а посебно у љубави и спасоносном позиву на светост упућену ка човеку.

Аутор овог дела, Панајотис Ифандис, рођен је у Атини 1966. године. Студирао

је теологију на Универзитету у Атини, а потом је као стипендиста магистрирао на Одсеку за екуменске студије „San Nicola“ у Барију. Године 2004. одбранио је докторску тезу на Богословском факултету у Солуну, а од 2006. године на истом факултету ради као предавач на Катедри за историју Цркве. Превео је већи број рано-францисканских извора, а преводио је и научна дела, огледе, као и књижевна дела. Поврх тога, објавио је и две збирке песама, а своје поетске радове објављивао је у књижевним часописима.

Извор: Епархија горњокарловачка

**Нови број часописа
Православни мисионар
(јануар-фебруар
2016. г., бр. 347)**

**Тема броја:
Царство Божије у нама**

ISSN 0555-0122

64 стр. ; 23 см

Почетком фебруара 2016. године из штампе је изашао нови број часописа *Православни мисионар* (свеска 1 за 2016. г., бр. 347), са темом броја „Царство Божије у нама“.

Часопис се може купити у храмовима Српске Православне Цркве, а о начину претплате можете се информисати преко адресе preplata@spc.rs или на телефон +381 (0)11 3025 113.

М. Петровић

НАУКА, УМЕТНОСТ, КУЛТУРА...

Маријана Пејровић

БЕОГРАД

Светосавски турнир у шаху

Светосавско звонце је у сарадњи са Градском општином Палилула и Шаховским клубом „Краљ“, већ традиционално, као и претходних година организовало Светосавски турнир у убрзаном шаху за ћаке основних школа.

Ово такмичење одржано је 31. јануара у атријуму Установе културе Палилула и поново је окупило стотинак малишана који су желели да на шаховској табли одmere своје знање и вештине које ова игра носи са собом. Поред деце из основних школа Палилуле, ту су били и њихови вршњаци из других делова Београда, а специјални гости су били ћаци спортисти Православног спортског друштва „Света Србија“.

Турнир је свечано отворио, повлачењем првог потеза, председник ГО Палилула господин Стојан Николић. Он је речима добро дошлице поздравио све учеснике, приметивши да су се као и претходних година одзвали у великом броју и поново потврдили да деца Палилуле заједно са својим вршњацима из других делова Београда воле ову племениту игру. Димитрије Стикић, шеф маркетинга Светосавске звонце, захвалио се наставницима веронакуке који су се заједно са родитељима деце потрудили да их доведу на ово већ традиционално Звонцетово шаховско окупљање.

Турнир је почeo у 9 часова и, са једном кратком паузом за освежење,

трајао до 13 часова. По завршетку такмичарског дела турнира, најбоље пласираним учесницима подељени су пехари, медаље и дипломе.

Извор: Светосавско звонце

БЕОГРАД

Звонцетова академија

Са благословом Патријарха српског Иринеја већ пету годину заредом Светосавско звонце одржава Светосавску академију. Поред Свјатјејшег, овом догађају присуствовао је и викарни Епископ топлички Арсеније. Специјални гост ове манифестације био је и председник Градске општине Палилула Стојан Николић.

У Патријаршијској свечаној сали испуњеној грајом и осмесима окупило се преко сто педесет малишана и њихових родитеља који су запослени у Патријаршији СПЦ, на Православном богословском факултету, Радију Слово љубве, Телевизији Храм и у Архиепископији београдско-карловачкој. Речима добро дошлице свим присутнима се обратила главни и одговорни уредник Светосавске звонце госпођа Радмила Мишев.

Програм је отворен наступом хора Звонца који чине ћаци ОШ „Бошко Павковљевић Пинки“ из Старе Пазове, а који води диригент Владана Бзовски, композицијом „Востани Сербије“. Након тога премијерно је приказана прва епизода Звонцетове цртане серије „Дедино благо“, која се ради по сценарију ћакона Ненада и Анастасије Илић, а у режији Марка Карадића. Звонцетов хор је затим извео композиције „Расти, расти“ и „Црвен цвете“, а онда је презентован пројекат Звонца на Крфу „Стопама наших предака“. Кроз екранизовану химну овог пројекта „Осети Видо“ и њено извођење ујиво хора Звонца додатно је дочаран дух Крфа и боравка наше талентоване деце на овом грчком острву.

Академија је завршена Звонцетовом луткарском представом „Свети Сава и животиње које су ишли у Јерусалим“, рађеном по тексту вероучитеља Лазара Николића у режији Јована Љубеновића, коју су одиграли глумци-аниматори Борко Сарић и Даница Тодоровић. На самом крају, пригодном беседом, говорећи о Светом Сави и Немањићима, окупљенима се обратио Патријарх Иринеј.

Како и сваке године досад, Свјатјејши је присуто деци поделио Звонцетове светосавске пакетиће који су спремљени уз подршку Градске општине Палилула.

ВАТЕРЛО

Концерт у част Патријарха Иринеја

Дуго и пажљиво припреман концерт духовне и световне хорске музике у част Патријарха српског Г. Иринеј одржан је 6. фебруара 2016. године у Ватерлоу.

Сала Српске православне цркве Светог великомученика Георгија у Ватерлоу, која прима око осам стотина људи, била је овом приликом испуњена до последњег места. У овом изузетном догађају узели су учешћа шест црквених хорова из Онтарија, пет српских и један руски хор из Цркве Христа Спаса из Торонта. Поред хорова, учествовао је дејчији оркестар из Цркве Светог Георгија, као и девојачка група „Божури“. Концерт је приређен као

Конкурс „Породица“

Уоквиру пројекта „Ћирилица, дар Божији из руку Светитеља“, Светосавско звонце и Српско одељење Међународног фонда јединства православних народа расписују Конкурс за најбољи уметнички рад на тему „Породица“.

Циљ конкурса је духовно, морално и патриотско васпитање деце и омладине, подсећање на традиционалне вредности и значај породице.

Услови конкурса: 1. група – од предшколског узраста до 9 година; 2. група – од 9 до 12 година; 3. група – од 13. до 15 година; 4. група – ученици средњих школа.

Технички услови за ликовне радове: 1. техника по избору; 2.

димензије: најмања 20x30 см; највећа 50x60 см.

Услови за литературне радове: дужина текста: најмање 1 страна, а највише 3 стране формата А4; текст треба да буде одштампан.

Фilm, видео, музика: трајање највише 5 минута.

Пратећа документација: сваки рад мора да буде потписан: ликовни радови на полеђини листа, литературни на крају текста, а остали на посебном листу који иде уз рад.

Потребно је написати следеће: 1. име и презиме учесника конкурса; 2. старосна група и разред; 3. име и презиме професора или вероучитеља; 4. назив и адреса школе (улица, поштански број и место); 5. број телефона учесника, број телефона школе као и имејл – приватни или школски; 6. Епархија.

Радове без потпуне пратеће документације нећемо узимати у обзир.

Жири: чланови жирија ће бити наши истакнути књижевници, ликовни и драмски уметници. За одабир радова ће бити вредновано следеће: – уметнички дар; – разумевање традиционалних и морал-

них вредности; – способност јасног и правилног изражавања мисли.

Објављивање резултата конкурса: резултати конкурса ће бити објављени на веб-сајту: www.zvonce.spc.rs, на веб-сајту Српског одељења Међународног фонда јединства православних народа, а награђени ће бити одмах обавештени телефоном, писмом или имејлом.

Крајњи рок за пријем радова је **1. мај 2016. године.**

Свечано уруччење награда биће одржано на празник Св. Ђирија и Методија, 24. маја 2016. у 11 часова пре подне у Руском дому, Ул. краљице Ната

лије бр. 33, Београд.

Адреса за пријем радова:

Србија: радове слати поштом или донети лично на адресу: Светосавско звонце, православни дечји часопис, Патријаршија Српске Православне Цркве, Краља Петра Првог број 5, 11000 Београд, Србија.

Република Српска: радове слати поштом на адресу: Светосавско звонце, православни дечји часопис, са назнаком: за конкурс „Породица“, Поштански преградак 196, 76300 Бијељина, Република Српска, или по слати имејлом на адресу urednik@zvonce.spc.rs.

Дијаспора (Енглеска, Америка, Канада, Аустралија): радове слати имејлом на адресу urednik@zvonce.spc.rs.

Награде за I и II группу: I место: преносиви рачунар (таблет); II место: дигитални фотоапарат; III место: укоричени годишњак Светосавској звонци.

Награде за III и IV группу: I место: „Стопама наших предака“ – путовање и дванаестодневни боравак на острву Крф; II место: преносиви рачунар (таблет); III место: дигитални фотоапарат.

завршни део Годишње скупштине Епархије канадске, која је одржана 5. и 6. фебруара у манастиру Преображења Господњег, седишту Епархије канадске, којом је председавао Патријарх Иринеј у својству администратора Епархије канадске.

Извор: Епархија канадска

ЛАЗАРЕВАЦ Школа иконописа

У понедељак, 15. фебруара 2016. године, на празник Сретења Господњег, школа иконописа при Храму Светог великомученика Димитрија прославила је крсну славу. Ово је друга годи-

на рада и постојања радионице иконописа, која се са благословом Владике шумадијског Јована, у свечаној сали Парохијског дома у Лазаревцу, сабира од фебруара 2014. године.

Ове године славски колач је са ученицима иконописа и њиховим

предавачем Александром Павлићем, преломио свештеник Марко Митић, старешина Храма Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу. Честитавши свечарима славу, изразио је задовољство због тога што Парохијски дом, на овакав начин, добија смисао који му је изградњом и био намењен, а то је да буде кућа свих верника у Лазаревцу. Присутни су могли да погледају и радну изложбу ученичких радова, која је у односу на претходну годину посведочила велики напредак и труд полазника ове школе.

Извор: Епархија шумадијска ➔

НАУКА, УМЕТНОСТ, КУЛТУРА...

Маријана Пејировић

МОСТАР

Просвјетине школе српског језика, историје и културе

У суботу, 13. фебруара 2016. године, у Мостару, почела је настава Просвјетине школе српског језика, историје и културе. Овај пројекат Српског просвјетног и културног друштва „Просвјета“ – Градски одбор Мостар, под слоганом „Језик Шантића, историја Ђоровића, култура Радуловића“, одвија се трећу

годину за-
редом, омо-
гућавајући
деци основ-
ношколског
и средњо-

школског узраста изучавање извесних наставно-научних дисциплина које нису заступљене у званичном систему образовања на подручју Херцеговачко-неретванског кантона.

Окупљеним ученицима и њиховим родитељима, пре саме наставе у Владичанском двору у Мостару, обратио се потпредседник СПКД „Просвјета“ – ГО Мостар, Ранко Чворо, захваљујући на подршци Епархији захумско-херцеговачкој и приморској, Црквеној општини мостарској, као и Министарству културе и информисања Републике Србије, Управи за сарадњу с диплоспором и Србима у региону Владе Републике Србије и Генералном конзулату Републике Србије у Мостару.

Са повећањем броја деце која суботом, од фебруара до јуна, похађају наставу српског језика, историје и културе, ове године уведена је подела на три узрасне групе: група за основношколце нижих разреда, група за старије основношколце и средњошколска група. Притом, наставу из српског језика изводе наставници разредне наставе Ана Чоловић и Јелена Гордић, као и професор српског језика на

НА ПРАВОСЛАВНОМ БОГОСЛОВСКОМ ФАКУЛТЕТУ

Нови доктор теологије – Андреј Јефтић

Дана 9. 2. 2016. године у амфитеатру Православног богословског факултета Универзитета у Београду, пред петочланом комисијом коју су сачињавали проф. др Боголуб Шијаковић (председник комисије), проф. др Владан Перешић (ментор), проф. др Максим Васиљевић, доц. др Дарко Ђого и доц. др Здравко Јовановић докторску дисертацију под насловом *Рецепција Светих Отаца у дјелу Томаса Ф. Торенса: патристичка теологија и савремена наука* одбранио је кандидат Андреј Јефтић, асистент на ПБФ, стекавши тиме звање доктора теологије.

Кандидат је у дисертацији понудио критичку анализу рецепције теологије Светих Отаца, првенствено источних, у раду Томаса Торенса. Нарочита пажња посвећена је начину на који се овај шкотски теолог служио патристичким наслеђем како би теоријски концептуализовао однос између теологије и савремене науке. Овај однос размотрен је из три аспекта: (1) формалног епистемолошког подударања између теологије и науке, (2) историјског доприноса патристичке теологије настанку емпиријске науке, и (3) материјалног подударања (или конвергенције) у сазнањима између ове две дисциплине. Кроз истраживање кандидат је показао да се Торенс отаčkим наслеđem служи на креативан начин, прилагођавајући га потребама сопственог теоријског система, те да се пре неголи о рецепцији може говорити о апpropriацији светоотачке теологије у његовом делу. Иако овај приступ показује одређене недостатке, пре свега при успостављању историјских тврдњи, оцењено је да Торенсова иновативна употреба отаčkih дела пружа бројне важне увиде и смернице од којих савремена православна теологија може да има велике користи.

Комисија је једногласно констатовала да је кандидат успешно и испрвно истражио и презентовао тему дисертације. Самосталним, систематским и оригиналним приступом анализирао је и прегледно изложио све главне аспекте Торенсове идеје о односу теологије и науке, као и његову рецепцију/апpropriацију отаčke teološke мисли. Ово је посебно значајно када се у виду има чињеница да је у питању веома комплексна тематика која захтева стручност у више дисциплина (патрологија, историја науке, философија науке). Комисија је констатовала и то да је дисертација урађена квалитетно, како садржински тако и методолошки, и да се њен допринос састоји у зрелом и избалансираном приступу обрађеној проблематици: Торенс није ни безусловно брањен, али ни критикован по сваку цену. Кандидат је уважио целокупан Торенсов допринос истраженој теми, али је извесне ставове његове теологије такође изложио и веома аргументованој критици. Као веома значајну, комисија је истакла и чињеницу да је ово прва свеобухватна студија о Торенсовој теологији на српском језику.

Колеџу уједињеног света у Мостару Тања Чворо. Наставу из области културе Срба изводе глумац Бојан Бербака и мастер историчар умјетности

Тамара Рајковић, док историју Срба предаје дипломирани историчар Милан Ситарски.

Извор: eparhija-zahumskohercegovacka.com

ЈЕРУСАЛИМ

Сретење Господње

У понедељак, 15. фебруара 2016, Јерусалимска Патријаршија је простила празник Сретења Господњег у манастирској Цркви Св. Константина и Јелене, где је Његово Блаженство Патријарх јерусалимски Теофил началствовао Светом Литургијом. Празник је такође прослављен и у манастиру Панагије Сеиде Наје, северозападно од Цркве Васкрсења Христовог, у хришћанског квартау.

Вечерњим и Литургијом у горепоменутом манастиру је началствовао Архиепископ константински Аристарх уз саслужење Архимандрита Игњатија, игумана Пастирског села; Архимандрита Макарија, игумана манастира Св. Никодима; и Архимандрита Пајсија, игумана у манастиру Пророка Илије. Архимандрити Аристовул и Јевсевије појали су на грчком заједно са ученицима Патријаршијске школе, др Николаосом Ниносом и поклоницима са Кипра. Хор при Саборној цркви Св. Јакова појао је на арапском језику, а богослужењу су између осталих присуствовали и чланови Конзулатата Грчке, монахиње и поклоници из Грчке, Русије, Румуније, Украјине, локални арапски верници и чланови грчке парохије.

*Извор: Јерусалимска Патријаршија
(превод Информативне службе СПЦ)*

ТУРСКА

Чланица парламента постала православна

Посланик највеће турске опозиционе Републиканско-народне партије Селин Саје Боке (Selin Saye Böke) примила је православну веру.

У интервјуу турским средствима информисања ова посланица из града Измира (грч. Смирна) на питање

ЛИБИЈА – ВЕЛИКА БРИТАНИЈА Годишњица мученичког страдања у Либији

У својој изјави поводом обележавања годишњице страдања и мученичке смрти 21 хришћанина у Либији, Његово преосвештенство епископ Ангелос, епископ Коптске Православне Цркве у Великој Британији, између осталог, је рекао:

„Већ деценијама смо сведоци систематског застрашивања, прогона, отмица и егзекуција хришћана и мањина на Блиском истоку, али ужасно убиство 21 коптског хришћанина у Либији пре 12 месеци имало је значајан и одређен ефекат на милионе људи широм света; чини се да чак и зло има линију која се не сме прећи.

Египћани и њихов пријатељ из Гане који су брутално убијени, нису били државници, верске вође, активисти или говорници, већ обични људи из египатских села који су радили да би издржавали своје породице. Они који су им одузели животе нису тражили само да их учине жртвама и да их онеспособе, већ да тријумфују и да усаде зло у њих саме и у срца и главе свих оних који су били сведоци овог злочина. Оно што је био резултат јесте визија части, достојанства и отпора који је овај 21 човек показао кад се суочио са последњим тренуцима свога живота, подигнутих глава, и са уснама, које су мирно, моћно и са отпором изговарале своју веру. Они се заиста нису бојали 'оних који убијају тело, а душу не могу убити' (Мт. 10, 28).

Још јача и незамислива порука праштања упућена је од њихових породица и заједница. Они нису подлегли искушењу да буду огорчени, бесни и осветољубиви, и инспирисали су свет својим милосрдним и храбрим праштањем...

У протеклих годину дана прогон хришћана и других мањина на Блиском истоку био је немилосрдан. Посматрали смо како заједнице напуштају своје историјске завичаје и места своје постојбине на којима су живели многи нараштаји. Ми сведочимо о бруталности без преседана, као што су отмице, одсечања глава, паљења људи и сахрањивање живих људи, продаја људи у робље, продаја жена као сексуалног робља и коришћење деце или као робља или као војника. Ови злочини су апсолутно супротни цивилизацији до које смо стигли у животу једнакости и слободе, а које тражимо и бранимо широм света. Ово је показатељ шта се дешава ако нисмо обазриви.

Ово што данас гледамо да се збива на Блиском истоку није се десило пре-коноћи, него је настало као последица отуђења током више генерација, маргинализације и прогона хришћана и мањинских група широм региона...

И док посматрамо све оно што се у току прошле године догађало на Блиском истоку, запажамо и многе примере храбрости, великородности, верности и моћне примере добра. Ми морамо да наставимо да бранимо, да стојимо уз оно што верујемо да нам је Господ дао као човечанству – да будемо снажни у сусрету са неправдом, великородни у сусрету са свирепошћу, да опроштамо у сусрету са мржњом, помирљиви у сусрету са сукобом и светлом у присуству било какве tame.“

Извор: OCP / сиц.срб

„да ли је хришћанка“, одговорила је да је стварно примила православну веру, јавља портал AgionOros.

Ова чланица Републиканско-народне партије крштена је у месту Александрета (тур. Искендерун) у

антиохијској православној цркви. Не осврћући се на многобројне критичке примедбе и негативан став сопствене странке, Селина се не боји да јавно исповеда своју веру.

Извор: Православие.ру

Сусрет Бога и човека Сретење Господње

У че́тврдесети дан по Рождесћву донесе Пресвета Ђева свој божански Сина у Храм јерусалимски да Га, сходно закону, посвети Богу и себе очисти (Лев. 12, 2–7; Изд. 12, 2).

Србији и широм света где живи српски православни живаљ, молитвено и читавим низом свечаности је обележен 15. фебруар – празник Сретења Господњег, први сусрет Бога и човека под сводовима Храма, дан када је Богородица први пут увела у Храм новорођеног Христа да га посвети Богу, – и Дан државности Републике Србије – сећање на 1804. годину, када је у Орашцу почела борба за ослобођење од Турака, и 1835. годину, када је Скупштина у Крагујевцу прогласила први Устав Србије, који је означио и почетак савремене српске државности.

У Орашцу

Празник Сретења Господњег и Дан државности Републике Србије и ове године је прослављен у Орашцу, где је 1804. године отпочело буђење српског народа и стварање српске државности. Прослава је започета Светом Архијерејском Литургијом коју је служио Преосвећени Епископ шумадијски Јован уз саслуживање архијерејских намесника. Беседећи о празнику, Епископ је подучио да како што се Праведни Симеон обрадовао сретању Младенца Христа тако и ми треба да се обрадујемо сретању наших ближњих. „Треба да поштујемо човека као икону Божју, а не као некога нижег од себе. Заједница је оно шта треба да нам буде приоритет и да нам на уму буде да је један хришћанин као ниједан хришћанин и да смо ништа без заједнице“, поручио је Владика Јован. Након Свете Литургије, Епископ шумадијски је

преломио славске колаче, а потом је одржан помен у Марићевића јарузи, за покой душе свих устаника који су свој живот положили у ослобођењу Србије од турског ропства.

У Торонту

Његова Светост Патријарх српски Иринеј служио је 15. фебруара 2016, на дан Сретења Господњег, Свету Архијерејску Литургију у Цркви Светог Саве у Торонту. Први пут, после 1990. године када је у овом храму Литургија

ју служио тадашњи Патријарх српски Павле, у овом храму Светом Архијерејском Литургијом је началствовао Патријарх Иринеј уз саслужење девет свештеника и протојакона Дамјана Божића. Беседећи о значају празника Сретења у домостроју спасења човека и чињеници да се његовом прославом завршава циклус празновања Рождества Христовог, Свјатејши Патријарх је позвао на мир и слогу наш народ у Канадској епархији, замоливши очински да се превазиђу све поделе и

Државна прослава

Прослава Дана државности почела је у суботу почасном артиљеријском паљбом са 10 плотуна из шест артиљеријских оруђа са Савске терасе Београдске тврђаве, отварањем изложбе у Народној библиотеци Србије „Завештања и дарови – легати као културна добра од великог значаја“, као и изложбе „Први светски рат у документима Архива Србије“.

Председник Србије Томислав Николић је, честитajuћи грађанима 15. фебруар, положио венац на Гроб незнаног јунака на Авали, а потом је уручио указе о одликовању 66 личности и институција у Председништву у Београду.

Председник Владе Републике Србије Александар Вучић присуствовао је у понедељак централној прослави Дана државности у Крагујевцу, где је у Старој скупштини, на Свечаној академији одржао Сретењску беседу. „Показало се да је вера направљена од крви и суза најчвршћа и најјача творевина и из ње је настала Србија, из ње смо сви ми настали“, казао је Вучић.

Министар иностраних послова Ивица Дачић је положио венац у Цркви Светог Ђорђа на Оplenцу, задужбини породице Карађорђевић.

О Дану државности

Дан државности Србије слави се на Сретење у знак сећања на 15. фебруар 1804. године кад је у Орашцу почела борба за коначно ослобођење од петвековног ропства под Турцима. Убрзо после тога Срби су ушли у отворени рат са Турском, чију су војску неколико пута потукли. Највеће победе устанци су извојевали код Иванковца 1804. године, на Мишару и код Делиграда 1805. године. Иако угашен, Први српски устанак утро је пут за даљу борбу Срба за ослобођење, која је настављена две године касније подизањем Другог српског устанка у Такову.

На Сретење, 1835. године, у Крагујевцу, кнез Милош Обреновић прогласио је први српски устав, један од првих демократских устава у Европи. Творац једног од најлибералнијих европских устава тог времена је Димитрије Давидовић, учени Србин из Аустрије и кнегев секретар. У њему су биле изражене потребе српског друштва за еманципацијом, разбијањем феудалних установа и аутократске владавине. Овај датум је узет као почетак стварања модерне српске државе и као национални празник се слави од 2001. године.

неслоге, да своје несугласице, ако их имају, не траже по световним судовима као што чине незнабошци, већ да као браћа и сестре све у љубави и слози решавају на опште добро свих. У име парохије, Свјатјешег Патријарха је поздравио старешина Цркве Светог Саве свештеник Милош Пурић, захваливши Господу Богу што је ову парохију удостојио Сретења са Патријархом српским Иринејем.

Трудом чланица овдашњег Кола српских сестара „Жене Мироносице“, припремљена је богата празнична трпеза љубави, у току које је поздравно слово, у име Цркве Светог Саве, одржао је Никола Алексејченко, који је говорио о 63-годишњој историји храма и парохије, чији је он сведок од самог оснивања. Он је у свом говору подсетио на немали труд који су Срби, давне 1953. године, поднели да би потомцима оставили диван храм у наслеђе. На крају сабрања, присутне је својим наступом увеселила игра старије поставке Фолклорне групе „Стражилово“, која је од свих присутних на грађена громогласним аплаузом.

*Извор: Епархија канадска,
фото: Андрија Димитријевић*

У Црмници

Митрополит црногорско-приморски Амфилохије служио је у манастиру Горњи Брчели на Сретење Господње, са свештенством, Свету Архијерејску Литургију са парастосом некадашњој настојатељици ове светиње, монахињи Еликониди, ко-

Миа Торбица има само осам година и одлична је ученица трећег разреда Основне школе „Војвода Радомир Путник“ у Београду. Свира клавир и дивно црта. На контролном прегледу у Тиршовој пре десетак дана дијагностикован јој је рецидив акутне монобластне леукемије, од које се лечила од маја 2013. г. Како би се Миа излечила, неопходно је извршити трансплантију коштане сржи.

Њена једина нада је операција у специјализованом здравственом центру у Риму, која се мора обавити што пре. За операцију је потребно прикупити 160.000 евра.

Помоћ за Миу Торбицу можете уплатити на следеће рачуне:

Динарски: 160-441369-19

Девизни: 00-540-00014071

IBAN: RS35160005400001407179

Можете помоћи и слањем СМС поруке: у Србији – упишите 132 и пошаљите СМС на 3330 (цена поруке: 100 дин); у иностранству – упишите human132 и пошаљите СМС на 455 (цена поруке: 10 CHF)

ја се прије пет година упокојила у Господу. У архијастирској бесједи Владика је казао да је Сретење чудесни празник.

„Сретење, кога се удостојила и наша мати Еликонида, као дијете. И она је принијета Господу на дар, присла је светињи Божјој у дванаестој години својој“, рекао је он.

Рекао је да се тада у манастиру Ђелије срела са новим Симеоном Богојевићем – Светим старцем Јустином Ђелијским.

„Он ју је увео у тајне Божје и она је ту, поред њега, у сестринству Ђелијском своју младост уградила у светињу, принијевши себе на миомирни дар самоме Господу. И ево, Господ је удостојио да се она, рођена 1955. године, у овој светињи. И да, као што је то чинила у Ђелијама, а послије у манастиру Месићу, овде пруживи остатак земнога живота обнављајући себе именом Господњим“, рекао је Митрополит Амфилохије.

Владика је затим освештао манастирску чесму, саграђену трудом и љубављу добротвора манастира Веселина Перовића.

У Београду

Његово Преосвештенство Епископ топлички Арсеније служио је на Сретење Свету Архијерејску Литургију

у Цркви Ружици на Калемегдану, уз саслужење протојереја-ставрофора др Саве Јовића и Драгана Протића, протојереја Срђана Симића, протојакона Стевана Рапајића и других.

Током Литургије, викар Патријарха Српског је рукоположио чтеца Немању Боснића у ђаконски чин. По завршетку Свете Литургије служен је парастос српским војсковођама и војницима који су дали своје животе за хришћанску веру и отаџбину у свим ослободилачким ратовима.

У Новом Саду

У понедељак, 15. фебруара 2016. верни народ Богом чуваног града Новог Сада молитвено је прославио празник Сретења Господњег. Евхаристијским сабрањем началствовао је Епископ франкфуртски и све Немачке Сергије, уз саслужење петнаесторице презвитера и новосадских ђакона. Током Литургије Епископ Сергије, по благослову Епископа новосадског и бачког Господина Иринеја, у свештени ђаконски чин рукоположио је ипођакона Александра Билића, службеника Епархијског управног одбора Епархије бачке.

У Ваљеву

„Сретење је празник сусрета човека са Богом. Безброј људи се сусретало и сусреће са Њим и данас. Први сусрет

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Зорица Нешин

нам се забива у часу Крштења, када се у Христа облачимо. Наша Црква на вечерњем богослужењу понавља речи Светог Симеона 'сада отпушташ свог слугу, Владико...', жељећи да подсети како праведник умире са радошћу. Јер, за њега је овај живот само капија кроз коју треба да прође до вечног живота", беседио је ђакон Јован Новитовић на Светој Литургији на велики Господњи празник у Храму Васкрсења Христовог у Ваљеву. Сретењској Литургији у Саборном храму присуствовао је и Епископ ваљевски Милутин.

У Ђићевцу

На празник Сретења Господњег Епископ крушевачки др Давид служио је Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог Саве у Ђићевцу. У тој Литургији Епископ је рукоположио Милоша Пешића, дипломираног теолога из Бачине, у ђаконски чин. На крају Литургије, Епископ је председнику општине Ђићевац уручио Архијерејску грамату за сва добра која је до сада Цркви учинио и која ће и убудуће чинити. Након Свете Литургије Епископ је са верним народом узео учешће у трпези љубави у благословеној и радосној атмосфери.

У Битољу

На празник Сретења Господњег, Његово Блаженство Архиепископ охридски и Митрополит скопски Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Ставропигијалном манастиру Светог Јована Златоуста у Битољу.

Извор: roa-info.org

НА КИМ

Помоћ

Народним кухињама

Захваљујући ЈКП „Инфостан“ и граду Београду успешно је реализована током јануара месеца по београдским домаћинствима хуманитарна акција за помоћ народним кухињама на Косову и Метохији. Великим одзивом Београђана прикупљено је преко 4 милиона динара за нормално функционисање шест народних кухиња у кризном зимском периоду, у којима се храни преко две хиљаде Срба.

Епархија рашко-призренска пре-

ко своје Хуманитарне организације „Мајка девет Југовића“, пуних петнаест година помаже социјално угроженим породицама, болесним лицима, школама и осталим институцијама на Косову и Метохији, па ће тако и ове године имати прилике да прикупљеним средствима обезбеди неопходне намирнице за народне кухиње и изврши подмиривање осталих потреба.

Проблем народних кухиња је што недостају сталне донације и континуитет у снабдевању намирницама а свакодневно прехранују социјално најугроженије из општина Ново Брдо, Косовска Каменица, Гњилане, Косовска Витина, Клина и Исток. И зато је значај ове хуманитарне акције више него очигледан.

Помоћ најугроженијима на Косову и Метохији се може послати и директним уплатама преко жиро рачуна број: 360-0012622700003-39, на име „Епархија рашко-призренска“, Манастир Грачаница, 38205 Грачаница, са назнаком: „Помоћ за Народне кухиње“. Такође, помоћ се може донирати и слањем СМС порука на број 1033 у мрежама МТС, Вип и Теленор. Слањем једне СМС поруке до мира се 100 динара.

Епархија рашко-призренска и ХО „Мајка девет Југовића“ се од срца захваљују свима који су се одавали хуманитарној акцији, и онима који су акцију омогућили, и на тај начин помогли најугроженијима на Косову и Метохији.

Велико хвала!

С поштовањем, Епархија рашко-призренска

Додатне информације:

тел. 038/64-275;

<http://www.narodnekuhinjekim.com>

УТРЕБИЊУ

Литургијски завршетак симпозиона

На празник Светог Григорија Богослова, служењем Свете Архијерејске Литургије у Требињу је завршен Трећи годишњи скуп „Теологија у јавној сferi“. Свету Архијерејску Литургију служио је Архиепископ охридски и Митрополит скопски Јован уз саслужење П. Г. епископа: западно-

америчког Максима, захумско-херцеговачког Григорија и умировљеног Епископа Атанасија. Светој Литургији је присуствовало многобројно свештенство и монаштво из Епархије захумско-херцеговачке, Митрополије дабробосанске и гости из других епархија. Епископ Григорије је рукоположио ђакона Вука Милишића у чин превзиватеља. Прикладном беседом о Добром Пастиру многобројним верницима обратио се Епископ Максим.

У МАНАСТИРУ КРКА

Слава Богословије

На празник Света Три Јерарха, 12. фебруара 2016, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Крка служио је Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије, уз саслужење П. Г. епископа: франкфуртског и све Немачке Сергија, бихаћко-петровачког Атанасија и далматинског Фотија.

Слава Крчке богословије окупила је на овом светом месту многобројне вернике као и угледне јавне личности како из Далмације, тако и из разних крајева бивше Југославије. Епископ франкфуртски и све Немачке Сергије обратио се током Свете Литургије окупљенима и честитао свима благословени дан. „Данас када прослављамо велике учитеље Цркве, који су удахнули дух аутентичне теологије у Тело Христово, пред нас се поставља питање о правом смислу савремене хришћанске теологије“, поручио је Епископ Сергије подсећајући на речи Светог Григорија Богослова: „Ако желиш да богословствујеш, буди као Мојсије“, што значи да треба да тражимо живога Бога. Зато, немојмо никада заборавити да је изворна и аутентична православна теологија могућа једино као „учествовање у Богу“. Она,

дакле, захтева читавог човека који држи подвигнички етос са једне стране и човека који читав свој живот претвара у Божанску Литургију, објаснио је Епископ Срђије.

Захваливши на овим богоугодним речима, Епископ Фотије је честитао празник којим прослављамо заштитнике Богословије Света Три Јерарха, али који је такође и слава богословља и јединства Цркве Христове.

Након славске Литургије сви присутни имали су прилику да погледају свечану академију која је премећена овим поводом, као и да се послуже на славској трпези љубави. Своју школску славу богослови су прославили игроказом на тему

Ручно и ел. звоњење – источно

У Русији, Грци и светогорци до данас, а код Срба до пада Деспотовине, а од 2007. наново, и то: са програмирањем и са откуцањем часова и четвртина
Свеже: м. Жича (5 зв.), Копорин (3), Милешева (звено 9 тона); храм у Јовцу (3), Уљми (4) Крагујевцу (5), С. Паланци (3), Салаковцу (2), м. Вратна (2)...
Белошевац (2), Медвеђа зв. 2 и час., Азаша (зв. 4) и час., Витовница (2)...

Часовници – Обнова старих механичких, од историјског значаја, часовника; – Израда нових, тачних, са самосталним пребацивањем на „зима-лето“ време.

Скуп „ЖЕЛ-МИР“ аутора
Веб-сајт: zelmir.atspace.com; szeljko7@gmail.com;
065/920 5 851; 064/20 80 145

1000-годишњице мученичке смрти Светог краља Јована Владимира, која се ове године обележава у свим богословијама. Драмска секција Богословије Света Три Јерарха, уз по-

моћ и вођство свога професора оца Драгана Зорића, увеличала је овај догађај, а у томе су им својим гласовима помогле чланице Женске певачке групе „Везак“ из Београда. ■

ВЈЕЧНАЈА ПАМЈАТ

Протојереј-ставрофор Дејан Дејановић (1930–2016)

Протојереј-ставрофор Дејан Дејановић, старешина Цркве Св. великомученика Трифуна на Топчидерском гробљу, духовник чада којима се број не зна, пастир који је преко 59 година исповедао, слушао и заједно са својом паством у вери узрастао, покретач и домаћин надалеко чувених „Духовних разговора“, упокојио се у Господу у недељу, 31. јануара 2016. године, у Београду у својој 86. години. Заупокојена Литургија и опело служени су у уторак, 2. фебруара 2016. у Цркви Св. Трифуна на Топчидерском гробљу, на коме је прата Дејан и сахрањен.

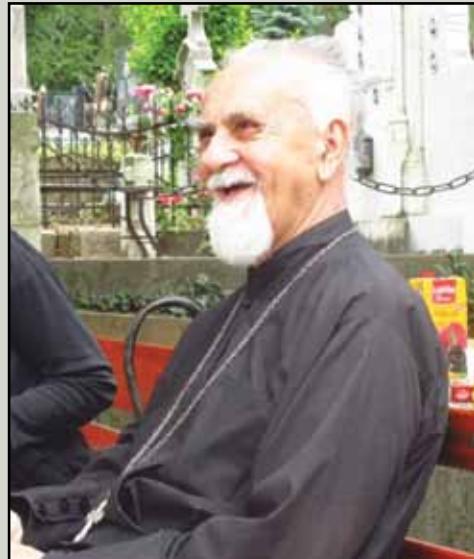
Рођен 1930. године у Босанском Петровцу, Богословски факултет је завршио у Београду. Године 1956. Епископ пакрачки Емилијан га рукополаже за свештеника. Службује у Капелни, Добровићу а потом готово десет година у Мркоњић Граду. Београду се поново враћа, те од 1988. године па све до смрти води Храм Светог великомученика Трифуна на Топчидерском гробљу.

Ко је једном разговарао или макар видео против Дејана, осетио је, у пуном смислу те речи, значење израза „отац“. Доброта, љубав, мир, разумевање... Душа која све прима, а само смирењем узвраћа, то је био отац Дејан. Само он је могао од храма на гробљу, храма без парохије, изаткati свето место препуно радости, молитвене песме, дечје граје и сигурне припадности. Није заборављао лица, није губио осећај за танане лавиринте душе у којима се рађају страх, гнев, грех... Једним

осмехом и топлим додиром руке, готово чарбном једноставношћу, све би разврјајо. И пут би опет постајао чист, светао и јасан. И када је почeo губити вид, распознавао је и памтио гласове.

Због тога, и свега онога што пусте и суве људске речи не могу исказати, због онога што је прата Дејан умео да подари човеку, чиме је умео да загрли и утопли људску душу, он неће отићи у заборав. Или, како је на интернету записао један „заувек Мркоњичанин“: „Разгледавајући са оцем старе фотографије што су пожутјеле што од старости што од не знам чега, мој времешни отац подиже једну слику и са уздахом рече: 'Ех како је ово велики господин и велики човјек, мало је оваквих људи.' Узмем му слику из руке и на њој препознах прату Дејана Дејановића и мога оца негде испред цркве, неких седамдесетих године, како отац рече. Да, рекох сам у себи, сјећам се и ја прате Дејана, попадије Доротеје и синова Павла и Душана. Сјећа га се цијели град и како га се не би сјећао када је оставио велики траг у нашем граду за вријеме своје службе.“

З. Н. ■

Албум сећања
на наше претке

из Првог светског рата

1914 | 1918

славним-прецима.срб

ПОШАЉИТЕ
ФОТОГРАФИЈЕ
НА
**славним-
прецима.срб**

ДА ОНО ШТО ЈЕСМО САЧУВАМО КРОЗ ВИЈЕКОВЕ!
10 ГОДИНА ШКОЛЕ ИКОНОПИСА „ОДИГИТРИЈА“
ЕПАРХИЈЕ ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКЕ
ПРИДРУЖИТЕ НАМ СЕ!

+387 65 858 532 ; www.eparhijazvornickotuzlanska.info

Одигитрија – лађа, аутор Милена Н. Николић
из Бијељине, јајчана темпера на пергаменту

